

अ.प्र. - १७०
२०८२/८१

मिति: २०८२/०७/२८

श्रीमान् सचिवज्यू,
कृषि तथा पशुपन्ध्नी विकास मन्त्रालय,
सिंहदरवार, काठमाण्डौ।

विषय: प्रतिवेदन पेश गरिएको सम्बन्धमा।

प्रस्तुत विषयमा मिति २०८२/०६/२३ गतेको निर्णयानुसार (सचिवस्तर) मिति २०८२/०६/१७ गतेदेखि १९ गतेसम्म बेमौसमी वर्षाका कारणबाट भएको कृषि तथा पशुपन्ध्नी तर्फ क्षति तथा हानी नोक्सानीको तथ्याङ्क/विवरण संकलन कम्पाईलेशन तथा विश्लेषणको लागि गठन भएको समितिको प्रतिवेदन तयार गरी श्रीमान् समक्ष पेश गरिएको व्यहोरा अनुरोध गर्दछौं।

प्रतिवेदक

संयोजक सह-सचिव, ई. जगन्नाथ तिवारी, कृषि तथा पशुपन्ध्नी व्यवसाय प्रबर्द्धन महाशाखा, कृषि तथा पशुपन्ध्नी विकास मन्त्रालय

सदस्य वरिष्ठ कृषि अर्थविज्ञ, श्री लालकुमार श्रेष्ठ, कृषि तथा पशुपन्ध्नी विकास मन्त्रालय

सदस्य वरिष्ठ कृषि अर्थविज्ञ, श्री सुनिलकुमार सिंह, कृषि विभाग

सदस्य वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत, डा. सुरज गुरुङ्ग, पशु सेवा विभाग

सदस्य कृषि वैज्ञानिक, समय गैहे, राष्ट्रिय कृषि नीति अनुसन्धान केन्द्र, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्

सदस्य-सचिव वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत, शिवा अर्याल, कृषि तथा पशुपन्ध्नी विकास मन्त्रालय

श्रीमान् सचिव (कृषि विकास) ज्यूको सचिवालय
दस्ता नं.: १०८३
दिना मिति: ०८/०७/२०८२

१. शासन महाशाखा	सहायता सन्न्वय महाशाखा
२. योजना तथा विकास महाशाखा	प्रबर्द्धन महाशाखा
३. कृषि तथा पशुपन्ध्नी व्यवसाय प्रबर्द्धन महाशाखा	
४. कृषि विकास महाशाखा	
५. खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य प्रविधि महाशाखा	
६. सचिवालय	

क.प्र. १७०
२०८२/०७/२८

क.प्र. १७० तथा विकास शाखा
२०८२/०७/२८

बेमौसमी वर्षाका कारण कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रमा भएको क्षति सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन, २०८२

(२०८२ असोज १७ देखि १९ गतेसम्मको क्षति तथ्यांक)

प्रतिवेदन पेश गरिएको निकायः

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय,

सिंहदरवार, काठमाण्डौ

विषय सूचि

१. पृष्ठभूमि:	1
२. अध्ययन प्रतिवेदनको उद्देश्य:	2
३. अध्ययनको विधि:	2
४. बेमौसमी वर्षाको कारण भएको क्षति सम्बन्धी संकलित तथ्याङ्क र विश्लेषण नतिजा:	2
४.१ बेमौसमी वर्षाबाट प्रभावित प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहहरू:	2
४.२ बेमौसमी वर्षाबाट प्रभावित धानवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	3
४.३ कोदो वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	5
४.४ तरकारी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	6
४.५ फलफूल वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	6
४.६ उखु वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	7
४.७ अलैंची वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	7
४.८ अदुवावालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	8
४.९ आलुवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	8
४.१० चिया तथा कफी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	9
४.११ दलहनवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	10
४.१२ अन्यवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	10
४.१३. बीउको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :	11
४.१४ प्रदेशगत बेमौसमी वर्षा प्रभाव विश्लेषण:	11
४.१५ बेमौसमी वर्षाबाट बालीगत क्षतिको विश्लेषण:	12
४.१६.बेमौसमी वर्षाबाट पशुपन्छी मत्स्य तथा घाँस खेतीमा भएको क्षतिको विश्लेषण:	13
४.१७ कृषि तथा पशुपन्छीको पूर्वाधारमा भएको नोक्सानी मूल्य विवरण :	14
४.१८. सरकारी कार्यालयहरूमा भएको नोक्सानी मूल्य विवरण :	15
४.१९ कृषि जमिनको क्षति विवरण.....	15
४.२०. कृषि तथा पशुपन्छीमा भएको समग्र क्षति.....	16
५. निष्कर्षहरू:	16
६. सुझावहरू.....	17
७. अनुसुचिहरू.....	19

तालिकाको सुचीहरू

तालिका १: समिति संरचना र पदाधिकारी:	१
तालिका २: वैमौसमी वर्षावाट प्रभावित प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहहरूको विवरण:	२
तालिका ३: धानवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण	३
तालिका ४: कोदो वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:	५
तालिका ५: तरकारी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:	६
तालिका ६: फलफूल वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:	६
तालिका ७: उखु वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:.....	७
तालिका ८: अलैंची वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:.....	८
तालिका ९: अदुवा वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:	८
तालिका १०: आलुवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:.....	९
तालिका ११ क: चिया तथा कफी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:.....	९
तालिका ११ ख: चिया समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनीहरूको विवरण:.....	९
तालिका १२: दलहनवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:.....	१०
तालिका १३: अन्यवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:.....	१०
तालिका १४: बीउको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:	११
तालिका १५: प्रदेश र वालीगत क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्यविवरण:.....	१२
तालिका १६: वालीगतको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:.....	१३
तालिका नं १७: पशुपन्छी तथा मत्स्य तर्फको क्षतिको विवरण.....	१३
तालिका नं. १८: कृषि तथा पशुपन्छीको पूर्वाधारमा भएको नोकसानी.....	१४
तालिका नं. १९: सरकारी कार्यालयहरूमा भएको नोकसानी.....	१५
तालिका नं. २०: कृषि जमिनको क्षति विवरण	१५
तालिका नं. २१: कृषि तथा पशुपन्छीमा भएको समग्र क्षति.....	१६

१. पृष्ठभूमि:

पछिल्ला केही वर्षहरूमा नेपालको मनसुन वर्षा प्रणालीमा उल्लेखनीय परिवर्तन देखिएको छ। विगतमा जेठको अन्त्यदेखि असोजको सुरुवातसम्म नियमित रूपमा हुने मनसुन वर्षा अहिले समय, तीव्रता र वितरणका हिसाबले अनियमित बन्दै गएको छ। जल तथा मौसम विज्ञान विभागका अनुसार, सामान्यतया मनसुन समाप्त हुने असोज महिनामा पछिल्ला वर्षहरूमा अनपेक्षित रूपमा तीव्र वर्षा हुने घटनाहरू बारम्बार दोहोरिन थालेका छन्। यी वर्षाहरू असमान वितरण, अत्यधिक तीव्रता, र समय भन्दा अगाडि वा पछाडि हुने प्रवृत्तिका कारणले पहाडी र तराई दुवै क्षेत्रहरूमा गम्भीर प्रभाव पार्दै आएको छ। पहिले यस्ता वर्षा घटना सामान्य रूपमा समाप्त हुने गर्थे तर अहिले जलवायु परिवर्तनको प्रभावले गर्दा सानो वर्षाले पनि बाढी, पहिरो र माटो क्षय जस्ता प्राकृतिक जोखिमहरू निम्त्याउने गरेको छ।

हालका वर्षहरूमा मनसुनको ढिलो अन्त्यसँगै असोज महिनामा हुने बेमौसमी वर्षा क्रमशः अझ तीव्र बन्दै गएको छ। यसले विशेष गरी कृषि, पशुपालन र ग्रामीण जीविकोपार्जन प्रणालीमा गम्भीर असर पुऱ्याइरहेको छ। धान भित्र्याउने समयको आसपासमा पर्ने यस्ता वर्षाले तयार भइसकेका बालीहरू नष्ट हुने, भूमि जलमग्न हुने, र पशु आहारको कमी हुने समस्या सिर्जना गरेको छ। त्यसका साथै, माटो कटान, फोहर तथा लेदो प्रवाह र सिंचाइ प्रणालीमा अवरोध पनि बढ्दै गएको छ। कृषि उत्पादनमा हास, वीउ तथा मलको क्षति, र साना किसानहरूको आयमा कमीले गर्दा ग्रामीण अर्थतन्त्रलाई कमजोर पारेको देखिन्छ।

बेमौसमी वर्षा मुख्यतः जलवायु परिवर्तनमा आएको असन्तुलनसँग सम्बन्धित देखिन्छ। नेपालको कोशी, मधेश र बागमती प्रदेशहरू यस वर्ष विशेष गरी प्रभावित भएका छन्।

उक्त वर्षाको प्रभावलाई ध्यानमा राख्दै मिति २०८२ साल असोज १९ गते माननीय कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री डा. मदन प्रसाद परियारज्यूको भौतिक तथा भर्चुअल उपस्थितिमा बैठक सम्पन्न भएको थियो। सो बैठकमा प्रदेशका कृषि सचिवहरू तथा सम्बन्धित निकायका वरिष्ठ अधिकारीहरूको सहभागिता रहेको थियो।

बैठकले मिति २०८२/०६/१७ देखि १९ गतेसम्म देशभर परेको बेमौसमी अत्यधिक वर्षाको कारण कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रमा भएको क्षतिको मूल्याङ्कन र प्रारम्भिक तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि देहायका प्रतिनिधिहरू रहने गरी एक अध्ययन समिति गठन गरिएको थियो।

तालिका १: अध्ययन समिति

पद	पद नाम	संस्था
संयोजक	सह-सचिव, ई. जगन्नाथ तिवारी	कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय प्रबर्द्धन महाशाखा, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सदस्य	वरिष्ठ कृषि अर्थविज्ञ, श्री लालकुमार श्रेष्ठ	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सदस्य	वरिष्ठ कृषि अर्थविज्ञ, श्री सुनिलकुमार सिंह	कृषि विभाग
सदस्य	वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत, डा. सुरज गुरुङ	पशु सेवा विभाग
सदस्य	कृषि बैज्ञानिक, समय गैँह्रे	राष्ट्रिय कृषि नीति अनुसन्धान केन्द्र, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्
सदस्य-सचिव	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत, शिवा अर्याल	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
आमन्त्रित सदस्य	बाली विकास अधिकृत, कला बुढा मगर	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

कार्य जिम्मेवारी:

- बेमौसमी वर्षाबाट प्रभावित भएका जिल्लाहरू, स्थानीय तहहरू र कृषिक्षेत्रको वस्तुगत अध्ययन गरी क्षतिको परिमाण र प्रकृति निर्धारण गर्नु।
- बेमौसमी वर्षाले कृषि उत्पादन, पशुपालन तथा किसानहरूको आर्थिक अवस्थामाथि पारेको प्रभावको मूल्याङ्कन गर्नु।
- प्रभावित किसानहरूको तत्काल सहयोग, दीर्घकालीन पुनर्स्थापना र आगामी वर्षाका लागि जोखिम न्यूनीकरणका नीति तथा कार्यक्रमगत सुझाव सहितको प्रतिवेदन तयार पार्नु।

२. अध्ययन प्रतिवेदनको उद्देश्य:

यस अध्ययनको मुख्य उद्देश्य बेमौसमी वर्षाको कारण कृषि क्षेत्रमा पुर्याएको क्षति, नोकसानी सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषण गरी क्षति पुगेका किसानलाई सहयोगका लागि सुझाव सहितको प्रतिवेदन तयार गर्ने रहेको छ।

३. अध्ययनको विधि:

मिति २०८२।०६।१७ देखि १९ गतेसम्म परेको बेमौसमी वर्षाका कारणले अन्नबाली, फलफूल, तरकारी खेती, बीउ बिजन, नर्सरी, पशुपन्छी, मत्स्यपालन, कृषि बजार, सिंचाई पूर्वाधार, भौतिक संरचना लगायतका क्षेत्रमा भएको क्षति तथा हानी-नोकसानीको आकलन र प्रारम्भिक तथ्याङ्क/विवरण सङ्कलनका लागि कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले आवश्यक ढाँचा तयार गरी सो बमोजिम प्रदेशस्थित कृषि क्षेत्र हेर्ने मन्त्रालय र मातहतका निकायहरूबाट क्षति तथा हानी नोकसानी सम्बन्धी विवरण संकलन गरी पठाउन पत्राचार गरिएको थियो। साथै मन्त्रालय अन्तर्गतका सम्बन्धित विभागहरू, फिल्डस्तरका कृषि क्षेत्र हेर्ने जिल्लास्थित कार्यालय, राष्ट्रिय कृषि आधुनिकीकरण कार्यक्रम, र नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्का निकायहरूलाई समन्वय सहयोगको लागि अनुरोध गरिएको र सोही अनुसार उपलब्ध भएका क्षतिको विवरण, स्थानीय तहका किसान समूह, सहकारीका सदस्यहरूबाट टेलिफोन सम्पर्कबाट संकलित तथ्यहरू, ICIMOD/Nepal Remote Sensing Data संकलन गरिएको थियो। यस प्रतिवेदनमा प्रयोग गरिएको तथ्याङ्क र विवरण माथि उल्लेखित विधि र स्रोतहरूबाट संकलन गरिएको थियो भने यसको विश्लेषण सामान्य एक्सेल, प्रतिशत, फ्रिक्वन्सी लगायतका टुल्सहरू प्रयोग गरिएको छ।

४. बेमौसमी वर्षाको कारण भएको क्षति सम्बन्धी संकलित तथ्याङ्क र विश्लेषण नतिजा:

मिति २०८२।०६।१७ देखि १९ गतेसम्म परेको बेमौसमी वर्षाका कारणले अन्नबाली, फलफूल, तरकारी खेती, बीउ बिजन, नर्सरी, पशुपन्छी, मत्स्यपालन, सिंचाई पूर्वाधार, भौतिक संरचना लगायतका क्षेत्रमा भएको क्षति तथा हानी नोकसानीको विश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाहरू विस्तृत रूपमा तालिका र अनुसूचीमा प्रस्तुत गरिएको छ।

४.१ प्रभावित प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहहरू:

गत असोज महिनामा परेको बेमौसमी वर्षाको कारण ५ वटा प्रदेशका ३० जिल्ला र १२३ स्थानीय तहहरू प्रभावित भएको विवरण विस्तृत रूपमा तालिका नं. २ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका २: प्रभावित प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहहरूको विवरण:

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तहहरू	प्रभावित कृषक परिवार संख्या
१	कोशी	झापा, इलाम, पाँचथर, ताप्लेजुङ, संखुवासभा, तेह्रथुम, भोजपुर, धनकुटा, खोटाङ, सुनसरी, मोरङ, सोलुखुम्बु, ओखलढुङ्गा र उदयपुर (१३)	सन्दकपुर गाउँपालिका, सूर्योदय नगरपालिका, माडसेबुङ, फाकफोकथुम, रोङ गाउँपालिका, बेलका नगरपालिका, मानेभञ्ज्याङ गाउँपालिका, अर्जुनधारा नगरपालिका, कचनकवल गाउँपालिका, गौरादह नगरपालिका, गौरीगञ्ज गाउँपालिका, झापा गाउँपालिका, चौबिसे गाउँपालिका, धनकुटा नगरपालिका, साँगुरीगढी गाउँपालिका, फाल्गुनन्द गाउँपालिका-७, फिदिम नगरपालिका, मिक्लाजुङ-७, हतुवागढी गाउँपालिका, रामप्रसादराई गाउँपालिका, उर्लावारी नगरपालिका, रंगेली नगरपालिका, सभापोखरी गाउँपालिका, धर्मदेवी नगरपालिका, इटहरी उपमहानगरपालिका, इनरुवा नगरपालिका, वराहक्षेत्र नगरपालिका, रामधुनी नगरपालिका, हरिनगरा नगरपालिका, र सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका (५५)	

(Handwritten signatures and marks)

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तहहरू	प्रभावित कृषक परिवार संख्या
२	मधेश	सप्तरी, सिरहा, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, रौतहट, बारा, पर्सा (८)	औरही गा.पा., शरिदनगर न.पा., वटेश्वर, गा.पा., क्षिरेधरनाथ न.पा., हंसपुर न.पा., धनुषाधाम न.पा., महोत्तरी गा.पा., जलेश्वर न.पा., रामगोपालपुर न.पा., मनरासिस्वा न.पा., बालुवा ना.प. चन्द्रनगर गा.पा., राजदेवी, वृन्दावन, बौधिमार्ई, दुर्गाभगवती, माधवनारायण, कटहरिया, गरुडा, चन्द्रपुर, मौलापुर ईशनाथ, गढिमार्ई, गौर, फतुवा विजयपुर, परोहा, गुजरा, यमुनामार्ई फेटा गा.पा, सि.न. पा -६ महागढी-१, पचरौता न.पा., सिम्रौनगढ न.पा, बारागढी गाँ.पा., कालिकामार्ई गा.पा., धोबिनी गा.पा., छिपहरमार्ई गा.पा., पर्सागढी गा.पा., बहुदरमार्ई गा. पा. .पकहामैपुर गा.पा.-२, सखुवा प्रसौनी गा.पा.-३, विरगंज म.न.पा., बिन्दवासिनी गा.पा., जगरनाथपुर गा.पा., धनगढी ना.प. (४५)	
३	बागमती	नुवाकोट, काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुली, रामेछाप र चितवन (५)	सुनकोशी, दुधौली, मरिन गा.पा., तीनपाटन, मकवानपुरगढी गा.पा., बेथानचोक गा.पा., उमाकुण्ड गाउँपालिका, मण्डन देउपुर न.पा, धुलिखेल न.पा, पनौती न.पा, रोशी गा.पा-६, बनेपा-१३ (१२)	
४	गण्डकी	नवलपरासी व.सू.पू., गोरखा (२)	कावासोती नगरपालिका, मध्यबिन्दु नगरपालिका, देवचुली नगरपालिका, गैडाकोट नगरपालिका, बौदिकाली गा.पा., बुलिङटार गा.पा., विनयीत्रिवेणी गा.पा., हुप्सेकोट गा.पा., आरुघाट (९)	
५	लुम्बिनी	बाँके, बर्दिया (२)	राप्ती सोनारी, ठाकुरवावा न.पा. (२)	

४.२ बैमौसमी वर्षाबाट प्रभावित धानवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण :

बैमौसमी वर्षाको कारण कुल १० हजार ८ सय ४० हेक्टर धान खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको, करिब २७ हजार ७ सय ५९ मेट्रिक टन धान उत्पादनमा हास आएको र ८६ करोड ८२ लाख ७३ हजारको आर्थिक नोकसानी भएको देखिन्छ। धानवाली खेती सबै भन्दा बढी क्षति नवलपुर व.सु.पू. जिल्लामा करिब ४,४८५ हेक्टर क्षेत्रफलमा भएको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ भने सबै भन्दा कम चितवन जिल्लामा ०.०६७ हेक्टर क्षेत्रफलमा मात्र भएको देखिन्छ। त्यसैगरी उत्पादन क्षतिको दृष्टिले सबै भन्दा बढी क्षति रौतहट जिल्लामा ७,९५२.४० मे.टन भएको र सबै भन्दा कम चितवन जिल्लामा ०.२५ मे.टन मात्र रहेको पाइएको छ। धानको स्थानीय बजार मूल्य अनुसार आर्थिक नोकसानी सबै भन्दा बढी रौतहट जिल्लामा रु. २३ करोड ८५ लाख ७२ हजार बराबरको आर्थिक नोकसानी भएको छ भने सबै भन्दा न्यून आर्थिक नोकसानी तेहथुम जिल्लामा रु. १ लाख १४ हजार मात्र भएको अनुमानित तथ्याङ्क प्राप्त भए अनुसार रौतहट जिल्ला उत्पादन र आर्थिक दुवै दृष्टिले सर्वाधिक प्रभावित भएको देखिन्छ भने चितवन जिल्ला क्षेत्रफल र उत्पादन दुवैमा न्यून प्रभावित भएको पाइएको छ। प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहहरूमा धानवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्यको विवरण तालिका नं. ३ र अनुसूची १ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ३: धानवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तहहरू	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानीमूल्य (हजारमा)	नोकसानी %
१	कोशी	इलाम, उदयपुर, ओखलढुङ्गा, खोटाङ्ग,	इलाम न.पा., इनरुवा, उर्लावारी, कन्काइ, कानेपोखरी कोशी, खिजिदेम्बा, गढी,	९९०.५३	३८०७.१०	१४८०४०.१२	

(Handwritten signatures and marks)

सि.न	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तहहरू	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानीमुल्य (हजारमा)	नोकसा नी %
		इलाम, उदयपुर, ओखलढुङ्गा, खोटाङ्ग, झापा, तेह्रथुम, धनकुटा, पाँचथर, भोजपुर, सुनसरी, मोरङ, र सोलुखुम्बु (१२)	गौडादह, गौरीगञ्ज, चिसुङ्गागढी, गा.पा. छथर गा.पा., छथरजोरपाटी गा.पा. झापा गा.पा. टेम्केमैयुङ्ग गा.पा. तुम्बेवा दिग्तेलरुपाकोट मझुवागढी न.पा., दुहवी, देउमाई न.पा. देवानगञ्ज, धनकुटा न.पा., धरान न.पा. फाक्फोकथुम न.पा., फाल्गुननन्द फिदिम, बराहक्षेत्र, बेलका, भद्रपुर, माइजोगमाई, मिक्लानुङ्ग, मन्छेयायेम गा.पा., मोलुङ्ग, गा.पा. रामधुनी गा.पा. रामप्रसाद राई गा.पा. रोङ्ग गा.पा. लिखु गा.पा. लिखुपिके गा.पा. विराटनगर, सिवसताक्षि, षडानन्द न.पा., सन्दकपुर, सागरिढी गा.पा. साल्पासिलिछो गा.पा. सिद्धिचरण न.पा. सुनकोसी गा.पा. सुन्दरहरैचा, सुर्यदय न.पा., प्राखीवास न.पा. फाक्फोकथुङ्ग सन्दकपुर गाउँपालिका (५०)				
२	मधेश	धनुषा, पर्सा, बारा, महोत्तरी, रौतहट, सप्तरी, सर्लाही र सिरहा (८)	औरही गा.पा., शरिदनगर न.पा., वटेश्वर, गा.पा., क्षिरेश्वरनाथ न.पा., हंसपुर न.पा., धनुषाधाम न.पा., महोत्तरी गा.पा., जलेश्वर न.पा., रामगोपालपुर न.पा., मनरासिस्वा न.पा., बालुवा ना.प. चन्द्रनगर गा.पा., राजदेवी, वृन्दावन, बौधिमाई, दुर्गाभगवती, माधवनारायण, कटहरिया, गरुडा, चन्द्रपुर, मौलापुर ईशानाथ, गढिमाई, गौर, फतुवा विजयपुर, परोहा, गुजरा, यमुनामाई फेटा गा.पा. सि.न. पा -६ महागढी-१, पचरौता न.पा., सिम्रौनगढ न.पा. बारागढी गाँ.पा., कालिकामाई गा.पा., धोबिनी गा.पा., छिपहरमाई गा.पा., पर्सागढी गा.पा., बहुदरमाई गा.पा., पकहामैपुर गा.पा.-२, सखुवा प्रसौनी गा.पा.-३, विरगंज म.न.पा., विन्दवासिनी गा.पा., जगरनाथपुर गा.पा., धनगढी ना.प. (४५)	६०५३	२३६६३.७७	७०९९९३.९०	
३	बागमती	चितवन, नुवाकोट, काभ्रेपलाञ्चोक र सिन्धुली (४)	दुधौली, मरिन गा.पा., तीनपाटन, मकवानपुरगढी गा.पा., वेथानचोक गा.पा. (५)	६९.२४	१४३.७६	३७२९.७५	
४	गण्डकी	नवलपरासी (ब.सु.पू) र गोरखा (२)	कावासोती नगरपालिका, मध्यविन्दु नगरपालिका, देवचुली नगरपालिका, गैडाकोट नगरपालिका, बौदिकाली गा.पा., बुलिङटार गा.पा., विनयीत्रिवेणी गा.पा., हुप्सेकोट गा.पा. (८)	४४८५	०	०	
५	लुम्बिनी	बाँके र बर्दिया (२)	राप्ती सोनारी, ठाकुरबाबा न.पा. (२)	१५७.५५	१४४.५०	६५९७.७०	

Handwritten signature

Handwritten signature

Handwritten signature

सि.न	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तहहरू	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानीमूल्य (हजारमा)	नोकसा नी %
			कुल जम्मा	११७५५. ३२	२७७५९.१३	८६८२७२.६७	

४.३ कोदो वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण :

वेमौसमी वर्षाको कारण कुल ५६.५४ हेक्टर कोदो खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब ६०.६७ मेट्रिक टन कोदो उत्पादनमा हास आएको र रु. ५ लाख ३६ हजार आर्थिक नोकसानी भएको देखिन्छ । कोदोवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्यको विवरण तालिका नं. ४ र अनुसूची २ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ४: कोदो वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:

सि. न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तहहरू	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)	नोकसा नी %
१.	कोशी	इलाम, उदयपुर, ओखलढुङ्गा, तेह्रथुम, धनकुटा, पाँचथर, भोजपुर र सोलुखुम्बु (८)	इलाम न.पा. खिजिदेम्बा गा.पा. छथर गा.पा. टेमकेमैयुङ्ग गा.पा. इलाम न.पा., म्वा, गढी, गा.पा. छथरजोरपाटी गा.पा. झापा गा.पा. धरान न.पा. फाक्फोकथुम न.पा., बेलका, मन्छेयायेम गा.पा., मोलुङ्ग, गा.पा. सन्दकपुर, रामप्रसाद राई गा.पा., सान्पासिलिछो गा.पा. सिद्धिचरण न.पा. सुर्यदय न.पा., प्राखीवास न.पा. सोलुदुधकुण्ड न.पा.(१८)	५६.५४	६०.६७	५३६.२७८	
२	मधेश						
३	वागमती						
४	गण्डकी						
५	लुम्बिनी						
६	कर्णाली						
७	सुदूरपश्चिम						

(Handwritten signatures and marks)

४.४ तरकारी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल १ हजार ३ सय ६१ हेक्टर तरकारी खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब १६ हजार १ सय २० मेट्रिक टन तरकारी उत्पादनमा क्षति भएको र १ अरब २५ करोड ७१ लाख ३३ हजार आर्थिक नोकसानी भएको देखिन्छ । तरकारी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्यको विवरण तालिका नं. ५ र अनुसूची ३ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ५: तरकारी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:

सि. न.	प्रदेश	जिल्लाहरु	स्थानीय तहहरु	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)	नोकसानी %
१	कोशी	इलाम, उदयपुर, ओखलढुङ्गा, झापा, तेह्रथुम, धनकुटा, पाँचथर, भोजपुर, सुनसरी र मोरङ (१०)	(१३) (२२)	१७.८३	१६४.५६	४४६३३.५५	
२	मधेश	धनुषा, पर्सा, वारा, महोत्तरी, siraha, र रौतहट (६)		१२६३	१५१५६	१२१२४८०	
३	गण्डकी	नवलपरासी (ब.सु.पू) र गोरखा (२)	आरुघाट (१)	०.२०	०.२०	२०	
४	बागमती						
५	लुम्बिनी						
			कुल जम्मा	१३६१.०३	१६१२०.७६	१२५७१३३.५५	

४.५ फलफूल वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल १ सय ९४ हेक्टर फलफूल खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब २ हजार ९ सय ९९ मेट्रिक टन फलफूल उत्पादनमा क्षति भएको र ५६ करोड ८८ लाख २६ हजार आर्थिक नोकसानी भएको देखिन्छ । फलफूल वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्यको विवरण तालिका नं. ६ र अनुसूची ४ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ६: फलफूल वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:

सि. न.	प्रदेश	जिल्लाहरु	स्थानीय तहहरु	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)	नोकसानी %
१	कोशी	इलाम, उदयपुर, ओखलढुङ्गा, झापा, भोजपुर, सुनसरी र मोरङ (७)	इलाम न.पा., इनरुवा, कोसी, झापा गा.पा., टेम्केमैयुङ्गा गा.पा. दुहवी गा.पा., देवानगनज, फाकफोकथुम, वेलका, भद्रपुर, भो.न.गा.पा., माइजोक माई, रामप्रसाद राई	६०.०५	६७०.२९८	३५५४४.६	

(Handwritten signatures and marks)

सि. न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तहहरू	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
			गा.पा., रोङ्ग गा.पा., विराटनगर, साल्पासिलिछो गा.पा. सिद्धिचरण न.पा., सुयोदय न.पा. (१८)				
२	मधेश	धनुषा, पर्सा, बारा, महोत्तरी, रौतहट सप्तरी, सर्लाही, सिराहा (८)		१३३	२३२०.२२	२३२०२२	
३	गण्डकी	गोरखा (१)	आरुघाट (१)	१.१	९	१२६०	
४	बागमती						
५	लुम्बिनी						
			कुल जम्मा	१९४.१ ५	२९९९.५२	२६८८२६. ६०	

४.६ उखु वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल १ हजार ५ सय ७६ हेक्टर उखु खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब ७ लाख ७० हजार ४० मेट्रिक टन उखु उत्पादनमा क्षति भएको र ७७ करोड ३० लाख ५८ हजार आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ। उखु वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यको विवरण तालिका नं. ७ र अनुसूची ५ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ७: उखु वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण:

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तहहरू	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
१	कोशी	सुनसरी (१)	गढि गाउँपालिका (१)	२.०१	११०.५५	३७५८.७	
२	मधेश	धनुषा, पर्सा, बारा, महोत्तरी, रौतहट सप्तरी, सर्लाही, सिराहा (८)		१५७४	७६९३०	७६९३००	
३	बागमती						
४	गण्डकी						
५	लुम्बिनी						
			कुल जम्मा	१५७६.०१	७७०४०.५५	७७३०५८.७०	

४.७ अलैंची वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल ३५.३९ हेक्टर अलैंची खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब २४.४५ मेट्रिक टन अलैंची उत्पादनमा हास आएको र रु. ७७ लाख १५ हजार आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ। अलैंची वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यको विवरण तालिका नं. ७ र अनुसूची ८ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ८: अलैंची वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण:

सि.न	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
१	कोशी	ईलाम, तेह्रथुम, धनकुटा, पाँचथर र भोजपुर (५)	इलाम न.पा, टेम्केमैयुङ्ग गा.पा. देउमाई, फाकफोकथुम, फेदाप षडानन्द न.पा., मिक्लाजुङ्ग मेन्छेयायेम गा प, माइजोक माई, रोङ्ग गा.पा., साँगुरीगढी गाउँपालिका, सुर्जोदय सन्दकपुर गाउँपालिका, (१३)	३५.३९	२४.२५	७७१५.१	
२	मधेश						
३	बागमती						
४	गण्डकी						
५	लुम्बिनी						
		कुल जम्मा		३५.३९	२४.२५	७७१५.१	

४.८ अदुवावालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल ४.५९ हेक्टर अदुवा खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब ८६.९२ मेट्रिक टन अदुवा उत्पादनमा हास आएको र रु. ४५ लाख ७१ हजार बराबरको आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ । अदुवावालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यको विवरण तालिका नं. ९ र अनुसूची ७ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ९: अदुवा वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण:

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानीमूल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
१	कोशी	इलाम, पाँचथर (२)	इलाम न.पा, तुम्बेम्बा देउमाई गा.पा. फिदिम, माईजोगमाई, फाकफोकथुम सुर्जोदय सन्दकपुर गाउँपालिका, (८)	४.४९	८६.९२	४५७१.२०	
२	मधेश						
३	बागमती						
४	गण्डकी						
५	लुम्बिनी						
		कुल जम्मा		४.४९	८६.९२	४५७१.२०	

४.९ आलुवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल ४.३४ हेक्टर आलु खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब ८६.९२ मेट्रिक टन आलु उत्पादनमा हास आएको र रु. ४५ लाख ७१ हजार आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ। आलुवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यको विवरण तालिका नं. १० र अनुसूची ८ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

(Handwritten signatures and marks)

तालिका १०: आलुवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण:

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
१	कोशी	इलाम र झापा (२)	सूर्योदय नगरपालिका, झापा गाउँपालिका (२)	१८.०१	३१.३०	२२८९.१०	
२	मधेश						
३	बागमती						
४	गण्डकी						
५	लुम्बिनी						
		कुल जम्मा		१८.०१	३१.३०	२२८९.१०	

४.१० चिया तथा कफी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कृषकहरूको कुल १४.७४ हेक्टर चिया तथा कफी खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब ४.५४ मेट्रिक टन चिया तथा कफी उत्पादनमा हास आएको र रु. ६ लाख ८ हजार आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ। चिया तथा कफी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यको विवरण तालिका नं. ११ र अनुसूची ९ (क) मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ११ क: चिया तथा कफी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण:

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
१	कोशी	इलाम (१)	इलाम न.पा., माईजोगमाई र सूर्योदय नगरपालिका, फाकफोकथुम (४)	१४.७४	४.५४	६०८	
२	मधेश						
३	बागमती						
४	गण्डकी						
५	लुम्बिनी						
		कुल जम्मा		१४.७४	४.५४	६०८	

बेमौसमी वर्षाको कारण संस्थागत रूपमा कुल १४.७४ हेक्टर चिया खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब ४.५४ मेट्रिक टन चिया उत्पादनमा हास आएको र रु. ४ करोड ४६ लाख ५० हजार आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ। चिया तथा कफी वालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यको विवरण तालिका नं. १० ख) र अनुसूची ९ (ख) मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ११ ख: चिया समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनीहरूको विवरण:

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
१	कोशी	इलाम, पाँचथर, सुनसरी	फाकफोकथुम गा.पा., देउमाई न.पा., ई.न.पा., फिदिम, सु.न.पा.	१५.५	११५.४	४४६५०	
२	मधेश						
३	बागमती						
४	गण्डकी						

(Handwritten signatures and marks)

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मुल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
५	लुम्बिनी						
		कुल जम्मा		१५.५	११५.४	४४६५०	

४.११ दलहनवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल ८.६२ हेक्टर दलहन खेती गरिएको क्षेत्रफल प्रभावित भएको छ भने करिब ६.८५ मेट्रिक टन दलहन उत्पादनमा हास आएको र रु. ४ लाख ६ हजार आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ। दलहनवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यको विवरण तालिका नं. १२ र अनुसूची १० मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका १२: दलहनवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण:

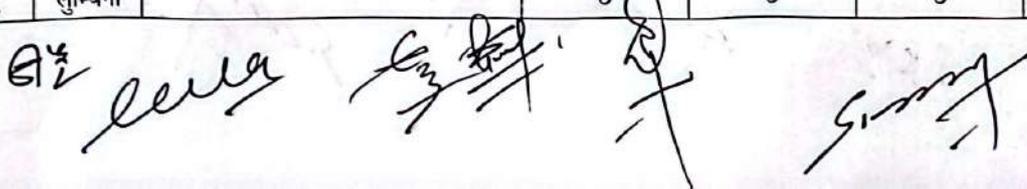
सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मुल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
१	कोशी	इलाम, उदयपुर, झापा, धनकुटा, र मोरङ (५)	ई.न.पा., बेलका नगरपालिका, साँगुरीगढी गाउँपालिका, शिवसताक्षी कानेपोखरी (५)	८.६२	६.८५	४०६.५६	
२	मधेश						
३	बागमती						
४	गण्डकी						
५	लुम्बिनी						
		जम्मा		८.६२	६.८५	४०६.५६	

४.१२ अन्यवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल ३२७.६९ हेक्टरमा खेती गरिएको अन्यवाली (तेलहन, फूल, मकै) को क्षेत्रफल प्रभावित भएको, करिब २७७७.२७ मेट्रिक टन अन्यवाली उत्पादनमा हास आएको र रु. २८ करोड ९९ लाख ३२ हजार आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ। अन्यवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यको विवरण तल तालिका नं. १३ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका १३: अन्यवालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण:

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मुल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
१	कोशी	इलाम, उदयपुर, ओखलढुङ्गा, झापा, भोजपुर, सुनसरी, मोरङ, तेह्रथुम, धनकुटा, पाँचथर, ताप्लेजुङ, संखुवासभा र सोलुखुम्बु	३.८९	१६.९८	२२८.१७	
२	मधेश	वारा, महोत्तरी, सर्लाही, रौतहट, बारा, पर्सा र धनुषा	२९६	२७३५.२२	२८८८०४	
३	बागमती	काभ्रेपलान्चोक, सिन्धुपाल्चोक	२७.८०	२५	९००	
४	गण्डकी	गोरखा	०	०	०	
५	लुम्बिनी		०	०	०	

बि.सि.

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)	नोकसानी %
		जम्मा	३२७.६९	२७७७.२७	२८९९३२.१७	

४.१३ बीउको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कारण कुल १३१.७९ हेक्टरमा खेती गरिएको बीउको क्षेत्रफल प्रभावित भएको, करिब ३५५.९९ मेट्रिक टन बीउ उत्पादनमा हास आएको र रु. २ करोड ८१ लाख ४ हजार आर्थिक नोकसानी भएको देखिन्छ। बीउको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्यको विवरण तल तालिका नं. १४ र अनुसूची ११ मा विस्तृतरूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका १४: बीउको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण:

सि.न.	प्रदेश	जिल्लाहरू	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)
१	कोशी	झापा, सुनसरी,	मेचीनगर, झुम्का, देवानाञ्ज गा.पा., राजगञ्ज	३०.९६	८३.२	४८८७.४८
२	मधेश	सिराहा, महोत्तरी, सर्लाही, रौतहट, बारा, पर्सा	बरियापट्टी गा.पा., सिराहा न.पा., मठियानी, बरहथवा न.पा., डुमरिया, चन्द्रपुर, गढीमाई न.पा., जितपुर, करैयामाई, सिम्रनगढ, पर्सागढी, परवानीपुर, मनहवा,	६२.४३	१७४	१२२००.२८
३	बागमती	चितवन, नुवाकोट	भरतपुर न.पा., शिवपुरी	२१.८	४७.४८	८८२०
४	गण्डकी					
५	लुम्बिनी	बाँके	बैजनाथ गा.पा.	१६.६	५१.३	२१९६.६
		जम्मा		१३१.७९	३५५.९९	२८१०४.३६३

४.१४ प्रदेशगत बेमौसमी वर्षा प्रभाव विश्लेषण:

प्रदेशगत तथ्याङ्कका आधारमा हेर्दा बेमौसमी वर्षाको प्रत्यक्ष असर तराई क्षेत्रका बालीहरूमा बढी परेको देखिन्छ। विशेषगरी धान, तरकारी र उखु जस्ता मुख्य बालीहरूमा ठूलो मात्रामा क्षति भएको छ। यसले ती क्षेत्रका कृषकहरूको उत्पादन र आयमा असर पर्ने देखिन्छ। सबैभन्दा बढी क्षति मधेश प्रदेशमा देखिएको छ, जहाँ करिब ९३८१ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेका बालीहरू प्रभावित भएका छन्। यसबाट करिब १ लाख २० हजार ९७९ मे.टन विभिन्न कृषि बालीहरू मुख्यतः धान, तरकारी, फलफूल र उखुको उत्पादन नोकसान भएको अनुमान गरिएको छ। यसका कारण कृषकहरूले करिब रु. ३ अर्ब २२ करोड ४७ लाख १९ हजार बराबरको आर्थिक क्षति व्यहोर्नु परेको तथ्याङ्क प्राप्त भएको देखिन्छ।

कोशी प्रदेशमा करिब १३३९ हेक्टर क्षेत्रफलमा क्षति भएको र यस क्षेत्रबाट करिब ५९८३ मे.टन विभिन्न बालीहरूको उत्पादनमा कमी आउने जसबाट करिब आर्थिक मूल्य करिब रु. २९ करोड ७८ लाख ६९ हजार बराबरको नोकसानी भएको अनुमान गरिएको छ।

वाग्मती, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेशहरूमा तुलनात्मक रूपमा क्षति न्यून देखिएको छ। यस प्रदेशहरूमा बेमौसमी वर्षाको प्रभाव समिति क्षेत्रफल र उत्पादनमा मात्र परेको छ।

समग्रमा, कुल कृषि क्षतिको करिब ९० प्रतिशत भन्दा बढि हिस्सा कोशी र मधेश प्रदेशमा केन्द्रित भएकोले ती प्रदेशहरूमा प्रभावित किसानलाई सहयोग पुग्ने किसिमका कार्यक्रमहरू संचालनमा जोड दिनु आवश्यक देखिन्छ ।

तालिका १५: प्रदेश र वालीगत क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्यविवरण:

वाली	कोशी			मधेश			बागमती			गण्डकी			लुम्बिनी		
	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)
धान	१९१	३८०७	१४८०४०	६०४	२३६६४	७०९९९३	६९	१४४	३७२२	४४८	०	०	१४८	१४४	६४९८
कोदो	४७	६९	४३६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
तरकारी	९८	९६४	४४६३४	१२६	१४१४	१२१२४८	०	०	०	०	०	२०	०	०	०
फलफूल	६०	६७०	३४४४४	१३३	२३२०	२३२०२२	०	०	०	१	९	१२६०	०	०	०
उखु	२	१११	३७४९	१४७	७६९३	७६९३००	०	०	०	०	०	०	०	०	०
अलैंची	३४	२४	७७१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
अदुवा	४	८७	४४७१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
आलु	१८	३१	२२८९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
चियाकफी	१४	४	६०८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
चिया संस्थागत	१६	११४	४४६४०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
दलहन	९	७	४०७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
अन्यवाली	४	१७	२२८	२९६	२७३४	२८८८०४	२८	२४	९००	०	०	०	०	०	०
बीउ	३१	८३	४८८७	६२	१७४	१२२००	२२	४७	८८२०	०	०	०	१७	४१	२१९७
जम्मा	१३३	४९८३	२९७८६९	१३८	१२०९	३२२४७९	११९	२१६	१३४४२	४४८	९	१२८०	१७४	१९६	८७९४

नोट: क्षेत्रफल (हेक्टर), उत्पादन (मे.टन) र नोक्सानी मूल्य (रु.हजार) को अंकमा उल्लेख गरिएको छ ।

४.१५ वेमौसमी वर्षावाट वालीगत क्षतिको विश्लेषण:

वेमौसमी वर्षाका कारण कृषि क्षेत्रको विभिन्न वालीहरूमा पुगेको क्षतिको तथ्याङ्क तालिका नं. १६ मा प्रस्तुत गरिएको छ। यसमा नोक्सानी भएका वालीहरूको क्षेत्रफल, उत्पादन, नोक्सानी मूल्य, र कुल नोक्सानीको प्रतिशत समावेश गरिएको छ।

तथ्याङ्क अनुसार, वेमौसमी वर्षाको सबैभन्दा ठूलो प्रभाव तरकारीवालीमा परेको छ, जसमा करिब रु. १ अर्ब २४ करोड ७१ लाख बराबरको आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ। त्यसपछि धानवालीमा करिब रु. ८६ करोड ८२ लाख ७३ हजार र उखुवालीमा करिब रु. ७७ करोड ३० लाख ५८ हजार बराबरको क्षति भएको देखिन्छ। त्यसैगरी, फलफूलवालीमा मध्यम स्तरको नोक्सानी देखिएको छ, जसको अनुमानित मूल्य करिब रु. २६ करोड ८८ लाख २६ हजार बराबर रहेको देखिन्छ। अर्कोतर्फ, दलहन, कोदो, चिया/कफी, आलु, अदुवा, अलैंची लगायतका वालीहरूमा तुलनात्मक रूपमा न्यून क्षति पुगेको छ, जसको हिस्सा कुल नोक्सानीको २ प्रतिशतभन्दा कम रहेको प्रदेश सरकार, मातहतका निकाय र स्थानीय तहहरूबाट संकलित तथ्याङ्कले जनाउँछ। समग्रमा, वेमौसमी वर्षावाट भएको कृषि क्षतिमा तरकारी, धान र उखु वालीहरूको योगदान सबैभन्दा बढी रहेको पाइन्छ, जसले समग्र आर्थिक नोक्सानीको ८० प्रतिशतभन्दा बढी हिस्सा ओगटेको देखिन्छ।

तालिका १६: वालीगतको क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण:

वाली	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)	नोक्सानी %
धान	११७५५	२७७५९	८६८२७३	२४.४९
कोदो	५६.५४	६०.६७	५३६.२८	०.०२
तरकारी	१३६१.०३	१६१२०.७६	१२५७१३३.५५	३५.४५
फलफूल	१९४.१५	२९९९.५२	२६८८२६.६०	७.५८
उखु	१५७६.०१	७७०४०.५५	७७३०५८.७०	२१.८०
अलैची	३५.३९	२४.४५	७७१५.१०	०.२२
अदुवा	४.५९	८६.९२	४५७१.२०	०.१३
आलु	१८.०१	३१.३०	२२८९.१०	०.०६
चियाकफी	१४.७४	४.५४	६०८.००	०.०२
चिया संस्थागत	१५.४८	११५.४०	४४६५०.००	१.२६
दलहन	८.६२	६.८५	४०६.५६	०.०१
अन्यवाली	३२७.६९	२७७७.२७	२८९९३२.१७	८.१८
बीउ	१३१.७९	३५५.९९	२८१०४.३६	०.७९
जम्मा	१५४९९	१२७३८३	३५४६१०४	१००.००

४.१६ पशुपन्ध्री, मत्स्य तथा घाँसेवालीमा भएको क्षतिको विश्लेषण:

बेमौसमी वर्षाको कारण कोशी, मधेश र बागमती प्रदेशको २१ वटा जिल्लाको ८१ स्थानीय तहको ३८१ घरघुरीमा पशुपन्ध्री, मत्स्य तथा घाँसेवाली तर्फ गरी अक्षरूपी रु सोह करोड पन्ध्र लाख छयालिस हजार सात सय पचास रुपैयाको (रु १६,१५,४६,७५०) क्षति हुन गएको छ। पशुतर्फ कोशी प्रदेश र मत्स्य तर्फ मधेश प्रदेशमा तुलनात्मक रूपमा बढी क्षति एको देखिन्छ। पशुपन्ध्री तथा मत्स्य तर्फ कुल क्षतिको ७९ प्रतिशत क्षति मधेश प्रदेशमा, २० प्रतिशत क्षति कोशी प्रदेशमा र १ प्रतिशत क्षति बागमती प्रदेशमा देखिन्छ। यस क्षति बाट वार्षिक रूपमा दूध २४ मे.टन, मासु ३९१मे.टन र माछा ४६५९ मे.टन उत्पादनमा कमी आउने देखिन्छ। उल्लेखित क्षतिको विस्तृत विवरण अनुसूची १२,१३ र १४ मा समावेश गरिएको छ।

तालिका नं १७: पशुपन्ध्री, मत्स्य तथा घाँसेवाली तर्फको क्षतिको विवरण

पशुपन्ध्री, मत्स्य तथा घाँसेवालीतर्फ क्षतिको विवरण								
प्रदेश	जिल्ला	गाई भैंसी	भेडावाखा	सुगुर/बुगुर	पन्ध्री	माछा (मे.टन)	माछा भुरा	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.(०००)
कोशी	इलाम	६८	२७	९६	२०१	१.३		६०३१.५
	उदयपुर	४	४६	१०	११३	३.०		१८४४
	ओखलढुङ्गा	४				०.०		१६०
	झापा	१३	४१	१२	४१५	४.५		२३५०
	धनकुटा	९	४१	१२	१९९			१८४२
	पाँचथर	१३	१०	११	६१०			२१८५
	भोजपुर	५						३००
	मोरङ	१			१	२१८	२.९	

Handwritten signature and initials

Handwritten signature

पशुपन्धी, मत्स्य तथा घाँसेवालीतर्फ क्षतिको विवरण								
प्रदेश	जिल्ला	गाई भैसी	भेडाबाखा	सुंगुर/बुंगुर	पन्धी	माछा (मेटन)	माछा भुरा	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.(०००)
	संखुवासभा	४						३९०
	सुनसरी	२४३	२		२३१	४८.८		१६२८६
	सोलुखुम्बु	१	४		४			७५
जम्मा		३६५	१७१	१४२	१९९१	६०.५		३९६८७.५
	धनुषा					१२.१	५८०००००	९०८०
	महोतरी					७६.७	५०००००	१७९८७
	सर्लाही					५३.८		१८७०५
	रौतहट			२	३५४०	१८५.६	१४३८०००	५६१२१.७५
	बारा					१९.०	११०००००	९५१०.५
	पर्सा	२				४३.२	३१३५००	१६३६३
मधेश	सिरहा					१.५		४५०
जम्मा		२		२	३५४०	३९१.९	८९५१५००	१२८२१७.२५
	सिन्धुली	३				०.९		९१०
	रामेछाप	०	१					२०
	काभ्रे	२	१६		२००	०.६		७१२
बागमती	जम्मा	५	१७		२००	१.५		१६४२
कुल क्षति		३७२	१८८	१४४	३७५९	४५३.९	९१५१५००	१६१५४६.७५

४.१७ कृषि तथा पशुपन्धीको पूर्वाधारमा भएको नोकसानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कृषि पूर्वाधार तर्फ ३८ लाख ३५ हजार तथा पशुपन्धी तर्फ ६७ लाख ५० हजार गरी कुल १ करोड ६ लाख २५ हजार बराबरको आर्थिक नोकसानी भएको तालिका नं. १८ मा विस्तृतरूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १८: कृषि तथा पशुपन्धीको पूर्वाधारमा भएको नोकसानी

सि.नं.	प्रदेश	जिल्लाहरु	भौतिक पूर्वाधार	नोकसानी मूल्य (रु. हजारमा)
क) कृषि पूर्वाधारतर्फ				
१	कोशी	ओखलढुङ्गा, पाँचथर, झापा, धनकुटा, ईलाम	प्लाष्टिक घर, सिंचाई कुलो, मोटर, पाइप, टनेल	३२८५
२	बागमती	मकवानपुर, सिन्धुली	सिंचाई कुलो	५९०
जम्मा				३८७५
ख) पशुपन्धी पूर्वाधारतर्फ				
१	कोशी	धनकुटा, ईलाम	गोठ, खोर, पोखरी	३६८०
२	बागमती	काभ्रे, सिन्धुली, रामेछाप	गोठ, खोर, पोखरी	३०७०
जम्मा				६७५०
कुल जम्मा (क+ख)				१०६२५

४.१८ सरकारी कार्यालयहरूमा भएको नोक्सानी मूल्य विवरण :

बेमौसमी वर्षाको कृषि कार्यालयतर्फ ८ लाख ५० हजार तथा पशुपन्छी तर्फ ५० लाख १० हजार गरी कुल ५८ लाख ६० हजार बराबरको आर्थिक नोक्सानी भएको र नोक्सानी मूल्यको विवरण तालिका नं. १९ मा विस्तृतरूपमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १९: सरकारी कार्यालयहरूमा भएको नोक्सानी

सि.नं.	कार्यालय	जिल्लाहरू	क्षतिको प्रकार	नोक्सानी मूल्य (रु. हजारमा)
क) कृषितर्फका कार्यालयहरू				
१	चिया तथा कफी विकास बोर्ड	धनकुटा, ईलाम	आवास घर, Demonstration field. बगान	८५०
जम्मा				८५०
ख) पशुपन्छी तर्फका कार्यालयहरू				
१	मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा	चितवन	गोठ, खोर, पोखरी	१२५०
२	राष्ट्रिय पशु प्रजनन कार्यालय, नेपालगन्ज	बाँके	घाँसेवाली	७२०
३	घाँसेवाली आनुवांशिक श्रोतकेन्द्र, सर्लाही	सर्लाही	बीज भण्डार घर, पुल, घाँसेवाली	१९८०
४	प्राकृतिक जलाशय मत्स्य प्रवर्द्धन एंव संरक्षण केन्द्र, हेटौडा	मकवानपुर	माछापोखरी, माछा	४६०
५	मत्स्य मानव संसाधन विकास तथा प्रविधि परीक्षण केन्द्र, जनकपुरधाम	धनुषा	माछापोखरी	६००
जम्मा				५०१०
कुल जम्मा (क+ख)				५८६०

४.१९ कृषि जमिनको क्षति विवरण

कृषि जमिनको क्षति विवरण कोशी तथा लुम्बिनी प्रदेशबाट मात्र प्राप्त भएको छ। कोशी प्रदेशको तेह्रथुम, धनकुटा, झापा तथा भोजपुर जिल्लामा क्रमश २.४ हे. ६७.६५ हे. ६.३१ हे. ३८.८२ हे. जमिन क्षति भई कूल तिन करोड दश लाख १७ हजार दुई सय पचास बराबरको क्षति भएको छ भने लुम्बिनी प्रदेशको बर्दिया जिल्लाको ठाकुरबावा न.पा., मा १४७ हे डुवान ७.५ हे कटान गरि कूल १५४.५ हे जमिन क्षति भएको विवरण प्राप्त भएको छ। यसरी हेर्दा यस वर्षाले कूल जम्मा २६९.६८ हे जमिन क्षति भई तिन करोड एक हत्तर लाख १७ हजार दुई सय पचास मूल्य बराबरको क्षति भएको देखिन्छ। (तालिका नं. २०)

तालिका नं. २०: कृषि जमिनको क्षति विवरण

क्र.स	जिल्ला	क्षति भएको क्षेत्रफल (हे)	अनुमानित क्षतिको मूल्य (हजारमा)	पुष्ट्याईको आधार वा श्रोत	कैफियत	
१	कोशी	तेह्रथुम	२.४	२४००	स्थानीय तहले सिफारिस गरि पठाएको	
२		धनकुटा	६७.६५	२६५१०	स्थानीय तहले सिफारिस गरि पठाएको	
३		झापा	६.३१	प्राप्त नभएको	किसानबाट प्राप्त जानकारी	
४		भोजपुर	३८.८२	२१०७.२५	स्थानीय तहहरूको परिपत्र, फिल्ड अनुगमन, स्थानीय जनप्रतिनिधिहरू मार्फत जानकारी प्राप्त	

(Handwritten signatures and marks)

क्र.सं.	बिन्ता	क्षति भएको क्षेत्रफल (हे)	अनुमानित क्षतिको मूल्य (हजारमा)	पुष्ट्याईको आधार वा श्रोत	कैफियत
जम्मा		११५	३१०१७.२५		
१	लुम्बिनी बर्दिया	१५४.५	६१००	स्थानीय तहले सिफारिस गरि पठाएको	ठाकुरबाबा न.पा., १४७ हे डुवान ७.५ हे कटान
कुल जम्मा		२६९.६८	३७११७.२५	तिन करोड एक हत्तर लाख १७ हजार दुई सय पचास	

४.२० कृषि तथा पशुपन्छीमा भएको समग्र क्षति

तालिका नं. २१: कृषि तथा पशुपन्छीमा भएको समग्र क्षति (हजारमा)

क्र.सं.	विवरण	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	जम्मा
१	बाली (बीउविजन सहित)	२९७८६९	३२२४७१९	१३४४२	१२८०	८७९४	३५४६१०४
२	पशुपन्छी, मत्स्य तथा घाँसखेती	३१६८८	१२८२१७	१६४२	०	०	१६१५४६
३	कृषि पूर्वाधार	३२८५	०	५९०	०	०	३८७५
४	पशुपन्छी पूर्वाधार	३६८०	०	३०७०	०	०	६७५०
५	कृषि तर्फको कार्यालयहरु	८५०	०	०	०	०	८५०
६	पशुपन्छी तर्फको कार्यालयहरु	०	२५८०	१७१०	०	७२०	५०१०
७	जमिन कटान	३१०१७	०	०	०	६१००	३७११७
	कुल जम्मा	३६८३८९	३३५५५१६	२०४५४	१२८०	१५६१४	३७६१२५२

५. निष्कर्षहरु:

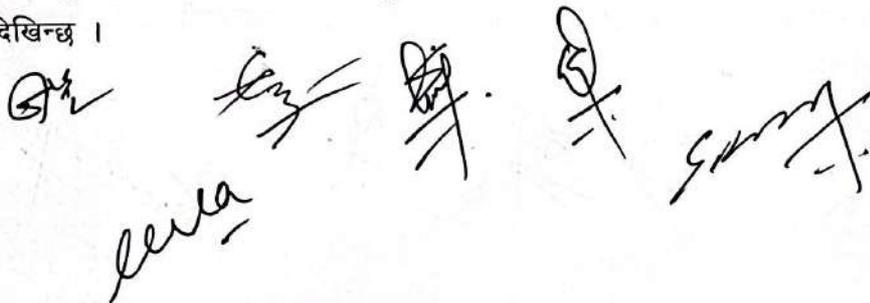
- प्राप्त तथ्याङ्कहरुको विश्लेषणको आधारमा, ५ वटा प्रदेशहरुमा वैमौसमी वर्षाबाट प्रभावित कुल क्षेत्रफल १५४९९ हेक्टरमा विभिन्न कृषि उत्पादन विशेष गरी धान, उखु, तरकारी र फलफूलको उत्पादनमा करिब १२७३८३ मे.टन घटी उत्पादन हुने देखिन्छ।
- यस क्षतिले बाली (बीउविजन सहित) करिब ३ अर्ब ५४ करोड ६१ लाख ४ हजार रुपैयाको आर्थिक क्षति पुऱ्याएको अनुमान गरिएको छ, जसमा मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ३ अर्ब २२ करोड ४७ लाख १९ हजार रुपैयाको आर्थिक नोक्सानी भएको देखिन्छ।
- प्राप्त तथ्याङ्कअनुसार बालीतर्फ ३ अर्ब ५४ करोड ६१ लाख ४ हजार, पशुपन्छी, मत्स्य तथा घाँस खेती तर्फ १६ करोड १५ लाख ४६ हजार, कृषि तथा पशुपन्छी पूर्वाधारतर्फ १ करोड ६ लाख २५ हजार, सरकारी कार्यालयतर्फ ५८ लाख ६० हजार, जमिन कटानतर्फ ३ करोड ७१ लाख १७ हजार र विउविजनतर्फ २ करोड ८१ लाख ४ हजार बराबरको क्षति गरि जम्मा ३ अर्ब ७६ करोड १२ लाख ५२ हजार रुपैया बराबरको क्षति भएको देखिन्छ। वैमौसमी वर्षाका कारण तरकारीमा सबैभन्दा बढी रु १ अर्ब २५ करोड ७१ लाख ३३ हजार ५५० बराबरको क्षति पुगेको देखिन्छ जुन कूल क्षतिको ३५.४५ प्रतिशत हुन आउछ।

- क्षतिका हिसाबले मधेश प्रदेश सबैभन्दा बढी प्रभावित भएको छ, जहाँ ३ अर्ब ३५ करोड ५५ लाख १६ हजारको क्षति भएको छ र आठै जिल्लामा रोपिएको धानबालीमा क्षति भएको छ भने तरकारी, फलफूल, उखु र पशुधन पनि प्रभावित भएका छन्। कोशी प्रदेशमा ३६ करोड ८३ लाख ८९ हजार को क्षति भएको छ, जसमा धान, तरकारी, अलैंची, अदुवा, केरा, आलु, चिया र कोदोबाली मुख्य छन्। बागमतीमा २ करोड ४ लाख ५४ हजार, गण्डकीमा १२ लाख ८० हजार र लुम्बिनीमा १ करोड ५६ लाख १४ हजारको क्षति भएको प्रदेश कृषि मन्त्रालय र मातहतका निकायहरूबाट प्राप्त तथ्यांकमा उल्लेख छ।
- बेमौसमी वर्षाले कोशी, मधेश, वागमती, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेशका किसानहरूको धानबाली, तरकारी, उखु र फलफूल बाली उत्पादनमा क्षति पुऱ्याएको देखिन्छ। यसले उल्लेखित प्रदेशका प्राभावित जिल्लाहरूमा आंशिकरूपमा खाद्य असुरक्षा सिर्जना गर्न सक्ने देखिन्छ भने बेमौसमी वर्षाको प्रभावका कारण यस वर्ष धानको उत्पादनमा गत वर्षको तुलनामा करिब २७७५९ मे.टन धान उत्पादनमा कमी आउने सक्ने देखिन्छ।

६. सुझावहरू

- १ कोशी प्रदेशका प्रभावित पालिकाहरूमा स्थानिय तहको कार्यक्रमहरूमा बाढी पहिरोबाट प्रभावित साना किसानहरूको उत्थानका लागि पशुपन्छी पालन पुनःस्थापना कार्यक्रम लागु गर्नु पर्ने देखिन्छ।
- २ मधेश प्रदेशका प्रभावित पालिकाहरूमा स्थानिय तहको कार्यक्रमहरूमा बाढीबाट प्रभावित साना मत्स्य पालक किसानहरूको उत्थानका लागि माछा पालन पुनःस्थापना कार्यक्रम लागु गर्नु पर्ने देखिन्छ।
- ३ पुनःस्थापना कार्यक्रम संचालनका लागी संघीय सशर्त अनुदान र प्रदेश सशर्त अनुदान कार्यक्रममा समेत समावेश गर्नुपर्ने देखिन्छ।
- ४ विकास साझेदार निकायहरूलाई बेमौसमी वर्षाबाट प्रभावित कृषक उत्थानका लागि प्रभावित क्षेत्रमा कृषि उत्पादन बृद्धि एवं कृषिमा जिविकोपार्जन सुधारका कार्यक्रम संचालन गर्न प्रोत्साहन गर्ने। जस्तै अब लगाउने बालिहरूको विशेष गरि गहुँ बाली, तरकारी, वीड विजन, माछा भुरा तथा मलखाद आदिको उपलब्धतालाई सहज बनाउने।
- ५ नेपाल सरकारबाट मिति २०७८/०८/०२ मा स्वीकृत बेमौसमी वर्षाको कारण धानबालीमा क्षति पुगेका किसानलाई राहत उपलब्ध गराउने मापदण्ड, २०७८ बमोजिम राहत रकम उपलब्ध गराउँदा उपयुक्त हुने (अनुसुची १५)
- ६ बीमा नगरेका प्रभावित किसानहरूको हकमा मिति २०७८/०८/०२ मा नेपाल बीमा प्राधिकरणबाट स्वीकृत कार्यविधिलाई आधार मानेर बढीमा ६५ प्रतिशतसम्म राहत रकम उपलब्ध गराउँदा उपयुक्त हुने।
- ७ बेमौसमी वर्षाको कारण खेत, बारी, पाखाहरूमा पहिरो, डुवानले खेती योग्य जग्गामा पुगेको हानी नोकसोनी स्थानीय तहबाट गरिएको एकिकको आधारमा (अनुसुची १६) बमोजिम श्रमिक संख्या दरमा खेती योग्य जग्गा सुधारको लागि ज्याला रकम राहत स्वरूप उपलब्ध गराउँदा उपयुक्त हुने।
- ८ धान उत्पादन हुने मुख्य प्रदेश कोशी र मधेशका जिल्लाहरूमा पाकेको र कटनी गर्न तयार धान बाली डुबेर वा बाढीको पानीले बगाएर क्षतिग्रस्त भई प्रभावित भएकोले धानबालीको उत्पादनमा ठूलो क्षति भएको देखिन्छ। प्रभावित जिल्लाका प्रभावित किसानहरूलाई साना, मध्यम र ठूला किसानमा वर्गीकरण गर्नुपर्ने देखिन्छ। कृषकको खेतवारीमा बाढी र पानी जम्ने जोखिम कम गर्न पूर्वाधार निर्माणका योजनाहरू तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न तीन तहको सरकारको समन्वय र साझेदारी गर्न उपयुक्त हुने देखिन्छ।

९. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् अन्तर्गत राष्ट्रिय कृषि वातावरण अनुसन्धान केन्द्र र जल तथा मौसम विज्ञान विभागको सहकार्यमा प्रत्येक हप्ता कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिन प्रकाशित एवं सबै स्थानीय निकायहरूमा इमेल गर्ने गरेकोमा प्रत्येक स्थानीय निकायहरूले प्रचार प्रसार गर्ने वातावरण बनाउने ।

ॐ

leung

अनुसुचीहरू

अनुसुची १: धानवालीमा भएको क्षति नोकसानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन परिमाण र नोकसानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	९९०.५३	३८०७.१०	१४८०४०.१२
१	इलाम	२५५.४२	१३२८.०५	६०४८९.४३
२	उदयपुर	९४.४९	३७७.९५	१३०८८.३४
३	ओखलढुङ्गा	१५.१०	२३.००	५७५.००
४	खोटाङ्ग	३५.५०	४१.६२	२४९४.५०
५	झापा	४५८.४२	१७४४.३३	५७५१३.७२
६	तेह्रथुम	०.८५	१.८१	११४.०३
७	धनकुटा	२६.४०	१६.०२	३५०६.००
८	पाँचथर	४.३७	१०.३९	३८४.११
९	भोजपुर	३४.३६	४५.९०	१०८२.००
१०	मोरंग	१२.२९	०.००	१३८०.००
११	सुनसरी	४८.३३	२१८.०३	७४१२.९९
१२	सोलुखुम्बु	५.००	०.००	०.००
ख	मधेश प्रदेश	६०५३.००	२३६६३.७७	७०९९१३.१०
१	धनुषा	३०८.००	१३०९.००	३९२७०.००
२	पर्सा	७०५.००	२९९९.००	८९९७०.००
३	बारा	१२०९.००	५०१२.१२	१५०३६३.६०
४	महोत्तरी	१३३३.००	५०९९.००	१५२९७०.००
५	रौटहट	२२०९.००	७९५२.४०	२३८५७२.००
६	सप्तरी	५९.००	२६६.००	७९८०.००
७	सर्लाही	१९५.००	९०९.००	२७२७०.००
८	सिरहा	३५.००	११७.२५	३५१७.५०
ग	बागमती प्रदेश	६९.२४	१४३.७६	३७२१.७५
१	चितवन	०.०७	०.२५	८.७५
२	नुवाकोट	४०.१५	०.००	०.००
३	काभ्रेपलान्चोक	१०.००	२५.००	९००.००
४	सिन्धुली	१९.०२	११८.५१	२८१३.००
घ	गण्डकी प्रदेश	४४८५.००	०.००	०.००
१	नवलपुर व.सु.पू.	४४८५.००	०.००	०.००
२	गोरखा			
ड	लुम्बिनी प्रदेश	१५७.५५	१४४.५०	६५९७.७०
१	बर्दिया	१५४.५०	०.००	६१००.००
२	बाँके	३.०५	१४४.५०	४९७.७०
	कुल जम्मा	११७५५.३२	२७७५९.१३	८६८२७२.६७

७/५

[Handwritten signatures and marks]

अनुसुची २: कोदोवालीमा भएको क्षति नोकसानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन परिमाण र नोकसानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	५६.५४३	६०.६६५७५	५३६.२७८
	इलाम	१.७५	४.५८	१३०.००
	उदयपुर	०.४३	२.१७	९७.४३
	ओखलढुङ्गा	४.१५	४.८०	१०३.००
	खोटाङ			
	झापा			
	तेह्रथुम	०.६०	०.७२	४६.८०
	धनकुटा	०.१५	०.००	३०.००
	पाँचथर	०.१५	०.३१	१६.४०
	भोजपुर	१.३१	१.५९	३९.७५
	मोरंग			
	सुनसरी			
	सोलुखुम्बु	४८.००	४६.५०	७२.९०
ख	मधेश प्रदेश	०	०	०
	धनुषा			
	पर्सा			
	वारा			
	महोत्तरी			
	रौतहट			
	सप्तरी			
	सर्लाही			
	सिरहा			
ग	बागमती प्रदेश	०	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	०	०	०
	नवलपुर ब.सु.पू.			
	गोरखा			
ङ	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	५६.५४	६०.६७	५३६.२८

१५

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

अनुसुची ३: तरकारी वालीमा भएको क्षति नोक्सानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन परिमाण र नोक्सानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	९७.८३	९६४.५६	४४६३३.५५
	इलाम	१.८४	४१.९५	०.००
	उदयपुर	१८.८५	१८८.२९	८४८७.८३
	ओखलढुङ्गा	१.००	०.३०	३०.००
	खोटाङ			
	झापा	७.१२	०.००	३८०२.००
	तेह्रथुम	०.३५	०.३२	८०.००
	धनकुटा	०.१०	२.००	३००.००
	पाँचथर	०.७७	९.०९	४५४.००
	भोजपुर	०.२०	१५.५०	१५०.००
	मोरंग	१४.८३	०.००	३०४५.००
	सुनसरी	५२.७७	७०७.१२	२८२८४.७२
	सोलुखुम्बु			
ख	मधेश प्रदेश	१२६३	१५१५६	१२१२४८०
	धनुषा	१०८.००	१२९६.००	१०३६८०.००
	पर्सा	२११.००	२५३२.००	२०२५६०.००
	बारा	२२०.००	२६४०.००	२११२००.००
	महोत्तरी	४९२	५९०४	४७२३२०
	रौतहट	२२५.००	२७००.००	२१६०००.००
	सप्तरी			
	सर्लाही			
	सिरहा	७	८४	६७२०
ग	वाग्मती प्रदेश	०	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	०.२	०.२	२०
	नवलपुर ब.सु.पू.			
	गोरखा	०.२०	०.२०	२०.००
ङ	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	१३६१.०३	१६१२०.७६	१२५७१३३.५५

८/५

[Handwritten signatures and marks]

अनुसुची ४: फलफूल वालीमा भएको क्षति नोकसानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	६०.०५	६७०.२९७५	३५५४४.६
	इलाम	१.०७	११.०४	४२.००
	उदयपुर	०.२१	५.२५	२०.००
	ओखलढुङ्गा	०.०५	०.१९	१५.००
	खोटाङ्ग			
	झापा	२३.३२	०.००	१२६९२.५०
	तेह्रथुम			
	धनकुटा			
	पाँचथर			
	भोजपुर	०.७०	४.४२	२१५.५०
	मोरंग	२.२३	०.००	४८०.००
	सुनसरी	३२.४७	६४९.४०	२२०७९.६०
	सोलुखुम्बु			
ख	मधेश प्रदेश	१३३	२३२०.२२	२३२०२२
	धनुषा			
	पर्सा			
	वारा	२८.००	४२६.७२	४२६७२.००
	महोत्तरी	५	२८४.५	२८४५०
	रौटहट	१००.००	१६०९.००	१६०९००.००
	सप्तरी			
	सर्लाही			
	सिरहा			
ग	वाग्मती प्रदेश	०	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	१.१	९	१२६०
	नवलपुर ब.सु.पू.			
	गोरखा	१.१०	९.००	१२६०.००
ङ	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	१९४.१५	२९९९.५२	२६८८२६.६०

६/६

६/६

६/६

६/६

६/६

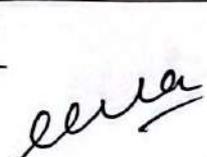
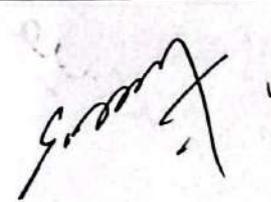
६/६

अनुसुची ५ : उखुवालीमा भएको क्षति नोक्सानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन र नोक्सानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	२.०१	११०.५५	३७५८.७
	इलाम			
	उदयपुर			
	ओखलढुङ्गा			
	खोटाङ			
	झापा			
	तेह्रथुम			
	धनकुटा			
	पाँचथर			
	भोजपुर			
	मोरंग			
	सुनसरी	२.०१	११०.५५	३७५८.७०
	सोलुखुम्बु			
ख	मधेश प्रदेश	१५७४	७६९३०	७६९३००
	धनुषा	१६.००	७५२.००	७५२०.००
	पर्सा	६१.००	३०८८.००	३०८८०.००
	बारा	३०२.००	१५१८५.००	१५१८५०.००
	महोत्तरी	६१५	२८९०५	२८९०५०
	रौतहट	५१२.००	२५६००.००	२५६०००.००
	सप्तरी			
	सर्लाही	६८.००	३४००.००	३४०००.००
	सिरहा			
ग	वाग्मती प्रदेश	०	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	०	०	०
	नवलपुर ब.सु.पू.			
	गोरखा			
ड	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	१५७६.०१	७७०४०.५५	७७३०५८.७०

अनुसुची ६: अलैंची वालीमा भएको क्षति नोकसानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	३५.३९	२४.४५	७७१५.१
	इलाम	२९.८४	२२.९३	३८०९.५०
	उदयपुर			
	ओखलढुङ्गा			
	खोटाङ			
	झापा			
	तेह्रथुम	१.००	०.४४	८८५.६०
	धनकुटा	०.३०	०.००	६००.००
	पाँचथर	२.००	०.८०	१८००.००
	भोजपुर	२.२५	०.२८	६२०.००
	मोरंग			
	सुनसरी			
	सोलुखुम्बु			
ख	मधेश प्रदेश	०	०	०
	धनुषा			
	पर्सा			
	वारा			
	महोत्तरी			
	रौतहट			
	सप्तरी			
	सर्लाही			
	सिरहा			
ग	बागमती प्रदेश	०	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	०	०	०
	नवलपुर व.सु.पू.			
	गोरखा			
ङ	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	३५.३९	२४.४५	७७१५.१०

डा.

अनुसुची ७: अदुवावालीमा भएको क्षति नोक्सानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन परिमाण र नोक्सानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	४.५९	८६.९२	४५७९.२०
	इलाम	४.३४	८३.२९	४४६७.५०
	उदयपुर			
	ओखलढुङ्गा			
	खोटाङ्ग			
	झापा			
	तेह्रथुम			
	धनकुटा			
	पाँचथर	०.२५	३.७९	९०३.७०
	भोजपुर			
	मोरंग			
	सुनसरी			
	सोलुखुम्बु			
	ख	मधेश प्रदेश	०	०
धनुषा				
पर्सा				
वारा				
महोत्तरी				
रौतहट				
सप्तरी				
सर्लाही				
सिरहा				
ग		वागमती प्रदेश	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	०	०	०
	नवलपुर व.सु.पू.			
	गोरखा			
ङ	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	४.५९	८६.९२	४५७९.२०

७/५

lema

eng

Handwritten signature

Handwritten signature

Handwritten signature

अनुसुची ८: आलुवालीमा भएको क्षति नोकसानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन र नोकसानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	१८.०१	३१.३०	२२८९.१०
	इलाम	०.१५	४.५०	३२९.१०
	उदयपुर			
	ओखलढुङ्गा			
	खोटाङ्ग			
	झापा			
	तेह्रथुम			
	धनकुटा			
	पाँचथर	१७.८६	२६.८०	१९६०.००
	भोजपुर			
	मोरंग			
	सुनसरी			
	सोलुखुम्बु			
ख	मधेश प्रदेश	०	०	०
	धनुषा			
	पर्सा			
	बारा			
	महोत्तरी			
	रौतहट			
	सप्तरी			
	सर्लाही			
	सिरहा			
ग	बागमती प्रदेश	०	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	०	०	०
	नवलपुर ब.सु.पू.			
	गोरखा			
ङ	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	१८.०१	३१.३०	२२८९.१०

८/५

laura

Handwritten signatures and initials.

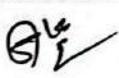
अनुसुची ९: क) चिया तथा कफी बालीमा भएको क्षति नोक्सानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन परिमाण र नोक्सानी मूल्य विवरण

सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोक्सानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	१४.७३७	४.५३९९	६०८
	इलाम	१४.७४	४.५४	६०८.००
	उदयपुर			
	ओखलढुङ्गा			
	खोटाङ्ग			
	झापा			
	तेह्रथुम			
	धनकुटा			
	पाँचथर			
	भोजपुर			
	मोरंग			
	सुनसरी			
	सोलुखुम्बु			
ख	मधेश प्रदेश	०	०	०
	धनुषा			
	पर्सा			
	बारा			
	महोत्तरी			
	रौतहट			
	सप्तरी			
	सर्लाही			
	सिरहा			
ग	बागमती प्रदेश	०	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	०	०	०
	नवलपुर व.सु.पू.			
	गोरखा			
ङ	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	१४.७४	४.५४	६०८.००

ख) चियाको संस्थागत क्षतिको विवरण					
क्र. स.	समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनीको नाम	ठेगाना (पालिका, वडा र जिल्लासमेत उल्लेख गर्ने)	क्षति भएको क्षेत्रफल (हे)	क्षति भएको परिमाण (मे.टन)	क्षतिको अनुमानित मूल्य (हजारमा)
१	तिनजुरे चिया कृषक सहकारी संस्था लि.	फाकफोकथुम गा.पा.-०२, फुसेभञ्ज्याङ्ग, इलाम	१	१४५	१००००

Handwritten signatures and initials are present below the table, including a large signature on the left and several smaller ones on the right.

ख। चियाको संस्थागत क्षतिको विवरण					
क्र. स.	समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनीको नाम	ठेगाना (पालिका, वडा र जिल्लासमेत उल्लेख गर्ने)	क्षति भएको क्षेत्रफल (हे)	क्षति भएको परिमाण (मे.टन)	क्षतिको अनुमानित मुल्य (हजारमा)
२	हिलटप चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	देउमाई न.पा.-०३, पानीटार, इलाम	१	१७.५	१२०००
३	अजम्बरे चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	देउमाई न.पा.-०८, इलाम	०.२५	३.५	५००
४	चिया विस्तार योजना मंगलबारे (चिया डेमोन्स्ट्रेशन प्लट)	देउमाई न.पा.-०३, पानीटार, इलाम	०.१	१.४	२००
५	उच्च पहाडी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	देउमाई न.पा.-०३, पानीटार, इलाम	१	१४.	५००
६	फार्मर टी प्रोसेसिङ इन्डस्ट्रिज	इ.न.पा ४ मलाते	४.५	०	०
७	माइ टि जैविक कृषक समुह	इनपा ४	२	०	०
८	सानिमाइ सहकारी संस्था लि.	इनपा २	२.५	४०	२६००
९	जस्विरे टि स्टेट	इनपा ४	०.७५	०	०
१०	कन्चनजंघा टी स्टेट एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.लि.	फिदिम पाँचथर	१	१४	१००
११	अरुवोटे टि इस्टेट	सुनपा १०	०.२५	५	१८०००
१२	सुन्दरपानी टि प्रोड्युसर्स सहकारी संस्था	सुनपा ९ र ३	०.८७७५	६	७५०
	जम्मा		१५.४७७५	११५.४	४४६५०

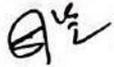
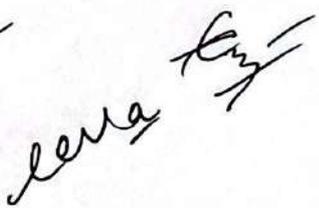

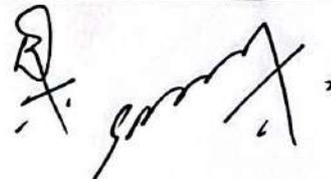

अनुसुची १०: दलहनवालीमा भएको क्षति नोकसानीको प्रदेश र जिल्लागत अनुमानित क्षेत्रफल, उत्पादन परिमाण र नोकसानी मूल्य विवरण

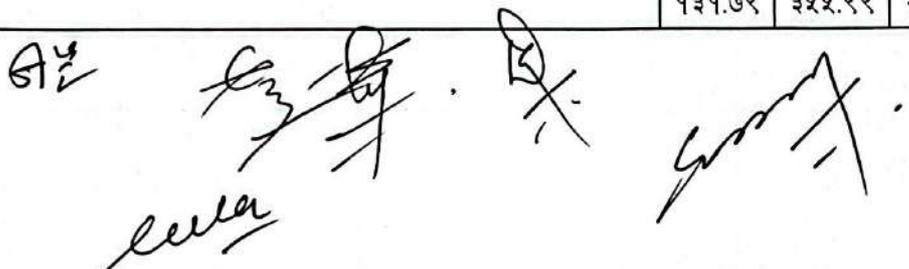
सि.न.	जिल्ला	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	नोकसानी मूल्य (हजारमा)
क	कोशी प्रदेश	८.६२३	६.८५३	४०६.५६
	इलाम	०.०५	०.०४	८.००
	उदयपुर	१.८१	१.८१	२१७.५६
	ओखलढुङ्गा			
	खोटाङ्ग			
	झापा	५.२२	०.००	२६.००
	तेह्रथुम			
	धनकुटा	१.२०	५.००	१२५.००
	पाँचथर			
	भोजपुर			
	मोरङ्ग	०.३४	०.००	३०.००
	सुनसरी			
	सोलुखुम्बु			
ख	मधेश प्रदेश	०	०	०
	धनुषा			
	पर्सा			
	बारा			
	महोत्तरी			
	रौतहट			
	सप्तरी			
	सर्लाही			
	सिरहा			
ग	वाग्मती प्रदेश	०	०	०
	चितवन			
	नुवाकोट			
	सिन्धुली			
घ	गण्डकी प्रदेश	०	०	०
	नवलपुर ब.सु.पू.			
	गोरखा			
ङ	लुम्बिनी प्रदेश	०	०	०
	बर्दिया			
	बाँके			
	कुल जम्मा	८.६२	६.८५	४०६.५६

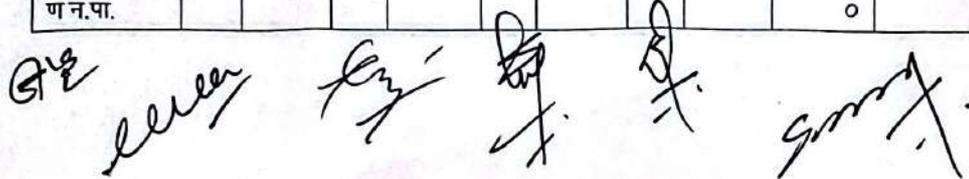
अनुसुची ११: वीउमा पुगेको क्षति

सि.नं.	प्रदेश	जिल्लाहरू	समुह/सहकारी/कम्पनी	वाली	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.ट)	नोक्सानी मूल्य (रु. हजारमा)
१	कोशी	झापा, सुनसरी	कञ्चन वीउ उत्पादन उद्योग प्रा.लि., कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड, लवली कृषि फर्म, सुवारी महिला कृषि सहकारी संस्था लि., कुशावाहा खाद्यविज भण्डार,	धान	३०.९६	८३.२	४८८७.४८
२	मधेश	सिराहा, महोत्तरी, सर्लाही, रौतहट, वारा, पर्सा, धनुषा	जय कृष्ण वीउ उत्पादन कृषक समूह, उदितमाछा पशुपंक्षीतथा कृषि फर्म, सान्त कृषि फर्म, समपैत वीउ विजन उत्पादन तथा विक्री केन्द्र, साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि., कृषि प्रशोधन केन्द्र प्रा.लि., सामुदायिक कृषक समूह, धनेश्वर कृषक समूह, कृषक रसानिक मल खाद्य विज भण्डार, जल्पा वीउ विजन तथा जैविक मल उद्योग, जनउत्थान कृषि फर्म प्रा.लि., कृष्ण कन्हैया उपभोक्ता सहकारी संस्था लि, किसान सिडस् उद्योग, जय विशाल कृषि स सं लि, चुरियामाइ कृषि फर्म, कंकालि कृषि उद्योग, सुनखरी कृषि स सं लि, जे एस इन्टरप्राइजेज, क्षेत्रिय वीउ विजन कम्पनी लि, सामुहिक विउ वृद्धि कम्पनि, कृष्ण महिला कृषि सहकारी संस्था लि, विशाल ट्रेडिड, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्	धान	६२.४३	१७४	१२२००.२८
३	बागमती	चितवन, नुवाकोट	चित्रवन इन्भेष्टमेन्ट प्रा.लि., जागरुक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	धान	१३.२	४०.२८	२८९५
४	लुम्बिनी	बाँके	ग्लोबल एग्रीटेक नेपाल प्रा.लि.	धान	१६.६	५१.३	२१९६.६
५	कर्णाली, लुम्बिनी	दैलेख, रुकुम पश्चिम, दाङ	सियान सीड सर्भिस सेन्टर	सिमी, खुर्सानी, भिण्डी, रायो, काउली	८.६	७.२	५९२५
जम्मा					१३१.७९	३५५.९९	२८१०४.३६

अनुसुची १२: मधेश प्रदेश - पशुपन्छी, मत्स्य तथा घाँसेवाली तर्फको क्षतिको विस्तृत विवरण

जि ल्ला	स्थानीय तह	पशुपन्छी तथा मत्स्य तर्फ										घाँस खेती क्षेत्रफ ल (कठ्ठा)	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.
		वा छा वा छी	गाई/ गोरु	पा ठा पा ठी	बाख्रा/ भेडा	पा डा पा डी	भैसी/ रोगी	वं गुर	हाँस /टर्कि / कुखुरा	माछा (केजी)	माछा भुरा		
धनुषा	औरही गा.पा.									१५००	१८००० ००		१९५००० ०
	शहिदनगर न.पा.									१०००	१८००० ००		१७५००० ०
	बटेधर गा.पा.									१००	२२००० ००		१७०००० ०
	क्षिरेधरनाथ न.पा.									२५००			८८००००
	हंसपुर न.पा.									१३००			५२००००
	धनुषाधाम न.पा.									५७००			२२८००० ०
ज म्मा		०								१२१० ०	५८००० ००	०	९०८००० ०
महो तरी	महोत्तरी गा.पा.									६००			१६२०००
	जलेधर न.पा.									४६९९ ९			१४१००० ००
	रामगोपालपुर न.पा.									१७५०			५२५०००
	मनरा शिस्वा न.पा.									७३३३			२२०००० ०
	बलवा न.पा.									२००० ०	५०००० ०		१००००० ०
ज म्मा		०								७६६८ २	५०००० ०	०	१७९८७० ००
सर्ला ही	चन्द्रनगर गा.पा.									५३८० ०			१८७०५० ००
रौतह ट	राजदेवी न.पा.								१०० ०	१४२५ ०			५४९५०० ०
	वृन्दावन न.पा.								५०० ०				१६७५०० ०
	बौधीमाई न.पा.								२९४ ००	२३०५ ५			१४८८३७ ५०
	दुर्गाभगवती गा.पा.								२		४००००		८००००
	माधवनाराय ण न.पा.									१८१५ ०			६२७५०० ०

७५

जि ल्ला	स्थानीय तह	पशुपन्छी तथा मत्स्य तर्फ										घाँस खेती क्षेत्रफल (कठ्ठा)	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.	
		वा छा वा छी	गाई/ गोरु	पा ठा पा ठी	वाखा/ भेडा	पा डा पा डी	भैसी/ रोगी	बं गुर	हाँस /टर्कि / कुखुरा	माछा (केजी)	माछा भुरा			
	कटहरिया न.पा.										७८४०			१९०००० ०
	गरुडा न.पा.										२३२७ ०	४०००० ०		१००९५० ००
	चन्द्रपुर न.पा.										३३९०			१३६५०० ०
	मौलापुर न.पा.										११३० ०			३७५००० ०
	ईशनाथ न.पा.										४६००			१८५००० ०
	गढिमाई न.पा.										१३९४ ०			२९२५०० ०
	गौर										३०६५			१२३००० ०
	फतुवा विजयपुर न.पा.										१७४०			७०००००
	परोहा न.पा.										७२२०			२९०००० ०
	गुजरा न.पा.											६०००० ०		६०००००
	यमुनामाई गा.पा.											१९६०० ०		१९६०००
ज म्मा		०									३५४ ००	१८५६ २०	१४३६० ००	५६१२१७ ५०
बारा	फेटा गा.पा.										११३० ०	२०००० ०		२३६००० ०
	सिम्रौनगढ.न. पा.										३२००	२००० ०००		३५०००० ०
	महागढीमाई न.पा.										२४००			६६००००
	पचरौता न.पा.										२१००			६५००००
	बारागढी गाँ.पा.											७०००० ०		२३४०५० ०
ज म्मा		०									१९०० ०	११००० ००	०	१६६६०५ ००
पर्सा	कालिकामाई गा.पा.										९४००			२३५००० ०

जि ल्ला	स्थानीय तह	पशुपन्छी तथा मत्स्य तर्फ									घाँस खेती क्षेत्रफ ल (कठ्ठा)	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.	
		वा छा वा छी	गाई/ गोरु	पा ठा पा ठी	बाछा/ भेडा	पा डा पा डी	भैसी/ रंगो	वं गुर	हाँस /टर्कि / कुखुरा	माछा (केजी)			माछा भुरा
	धोविनी गा.पा.									१२२० ०			३०५००० ०
	छिपहरमाई गा.पा.									७६४०	६००००		१८१००० ०
	पर्सगढी गा.पा.									१०००			२५००००
	बहुदरमाई गा.पा.									४०००			१००००० ०
	पकहाँ मैनपुर गा.पा.									२६००			९२००००
	सखुवा प्रसौनी गा.पा.									७००	२४००० ०		२०००००
	विरगंज म.न.पा.	२										३३८ ०	९३०००
	बिन्दवासिनी गा.पा.									२८८०	१३५००	७७६	५९९००० ०
	जगरनाथपुर गा.पा.									२८००			७०००००
ज म्मा		२								४३२२ ०	३१३५० ०	४१५ ६	१६३६३० ००
सिर हा	धनगढी न.पा.									१५००			४५००००
ज म्मा		०								१५००	०	०	४५००००
कुल अनुमानित क्षति			०	०	०	०	०	२	३५४ ००	३९१९ २२	९१५१५ ००	४१५ ६	१३५३८७ २५०

Handwritten signature and text, possibly indicating approval or verification.

अनुसुची १३: कोशी प्रदेश - पशुपन्दी र मत्स्यतर्फको क्षतिको विस्तृत विवरण -कोशी प्रदेश

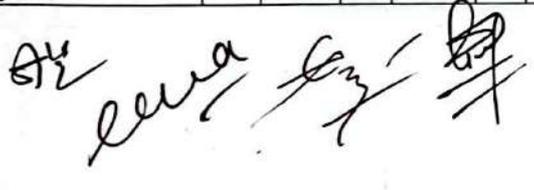
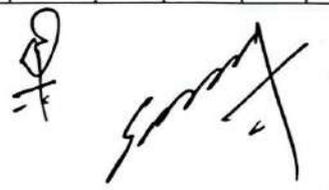
जिल्ला	स्थानीय तह	वाछा वाछी	गाई/ गोरु	पाठा पाटी	वाखा/ भेडा	पाडा पाडी	भैसी/ रंगो	सुंगुर/ बुंगुर	होस /टर्कि/ कुखुरा	माछा (केजी)	माछा (केजी)	घाँसखेती तर्फ (क्षेत्रफल /कट्टा)	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.
इलाम	सन्दकपुर गा.पा.	१	३७	०	२२	०	०	५२	७१	०		०	३४८६५ ००
	सूर्योदय न.पा.		५										२५००० ०
	माडसेबुङ गा.पा.		१२	०	४	०	१	४२	१३ ०	४००		०	१२०५० ००
	फाकफोकथुम गा.पा.		७	०	१	०	३	२	०	९००		०	९८००० ०
	रोड गा.पा.	१	१										११००० ०
	जम्मा	२	६२	०	२७	०	४	९६	२० १	१३० ०		०	६०३१५ ००
उदयपुर	वेलका नगरपालिका	०	०	०	४६	०	४	१०	११ ३	३०० ०		०	१८४४० ००
	जम्मा	०	०	०	४६	०	४	१०	११ ३	३०० ०		०	१८४४० ००
ओखल ढुङ्गा	मानेभञ्ज्याङ गाउँपालिका		३				१						१६००० ०
	जम्मा		३				१						१६००० ०
झापा	अर्जुनधारा न.पा	०	०	९	०	१	०	०	०	४००		०	१०७०० ००
	कचनकवल गा.पा.	०	१	०	०	०	०	०	०	०		०	५००००
	गौरादह न.पा.	०	०	०	०	०	१	०	१५	०		०	५२०००
	गौरीगज गा.पा.	०	०	०	१	०	०	३	२०	०		०	१००००
	झापा गा.पा.	८	२	४	२७	०	०	९	३८ ०	४५०		०	१०७८० ००
	जम्मा	८	३	३	२८	१	१	१२	४१ ५	४४५ ०		०	२३५०० ००
धनकुटा	चौबिसे गा.पा	१	२	२	३८	०	०	९	१९ ९	०		०	१४२७० ००
	धनकुटा न.पा.	०	०	०	१	०	१	०	०	०		०	१४५०० ०
	साँगुरीगढी गा.पा		२				३	३					२७००० ०

७५

(Handwritten signatures and marks)

जिल्ला	स्थानीय तह	वा छा बा छी	गाई/ गोरु	पा ठा पा ठी	बाघा/ भेडा	पा डा पा डी	भैसी/ राँगो	सुगुर/ बुंगुर	हाँस /ट किं/ कुखु रा	माछा (केजी)	मा छा (के जी)	घाँसखेती तर्फ (क्षेत्रफल /कठ्ठा)	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.
	जम्मा	१	४	२	३९	०	४	१२	१९ ९	०		०	१८४२० ००
पाँचथर	फाल्गुनन्द गाउँपालिका	२	५	०	५	०	३	७	२८ ०	०		०	१३८०० ००
	फिदिम न.पा.							१	३० ०				३७००० ०
	मिक्लाजुङ गा.पा.	२	०	०	५	०	१	३	३० ०	०		०	४३५०० ०
	जम्मा	४	५	०	१०	०	४	११	६१ ०	०		०	२१८५० ००
भोजपुर	हतुवागढी गाउँपालिका												२०००० ०
	रामप्रसादराई गाउँपालिका												१०००० ०
	जम्मा	०	४	०	०	०	१	०	० ०	०		०	३०००० ०
मोरङ	उर्लावारी न.पा	०	०	०	०	०	०	१	२१ ८	२७० ०		०	१२९०० ०
	रंगेली नगरपालिका									२००			९५०००
	जम्मा	०	०	०	०	१	०	१	२१ ८	२९० ०		०	२२४०० ०
संखुवा सभा	सभापोखरी						२						१८५०० ०
	धर्मदेवी	०	१	०	०	०	१	०	० ०	०		०	२०५०० ०
	जम्मा	०	१	०	०	०	३	०	० ०	०		०	३९००० ०
सुनसरी	इटहरी उपमहानगरपालिका									२	६००		१८३०० ०
	इनरुवा नगरपालिका	४										०	४००००
	बराहक्षेत्र नगरपालिका	५ ३	०	०	०	०	०	०	० ०	३९० ००		०	१६२०० ००
	रामघुनि नगरपालिका	८			२				२२ ९	२३१		१६५	७५४८० ००

जिल्ला	स्थानीय तह	वा छा वा छी	गाई/ गोरु	पा ठा पा ठी	बाखा/ भेडा	पा डा पा डी	भैसी/ रंगो	सुंगुर/ बुंगुर	हांस /ट किं/ कुखु रा	माछा (केजी)	मा छा (के जी)	घांसखेती तर्फ (क्षेत्रफल /कठ्ठा)	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.
	हरिनगरा नगरपालिका	१ ७ ८	०	०	०	०	०	०	०	१०० ०		१६५	६८९५० ००
	जम्मा	२ ४ ३	०	०	२	०	०	०	२३ १	४८८ ३१		३३०	१६२८६ ०००
सोलुखु म्बु	सोलुदुधकुण्ड न.पा.	०	०	०	४	१	०	०	४	०		०	७५०००
	जम्मा	०	०	०	४	१	०	०	४	०		०	७५०००
	कुल क्षति विवरण	२ ५ ८	०	१	१५६	३	२२	१४२	१९ ११	६०४ ८१	०	३३०	३१६८७ ५००

अनुसुची १४: पशुपन्छी र मत्स्यतर्फको क्षतिको विस्तृत विवरण - बागमती प्रदेश

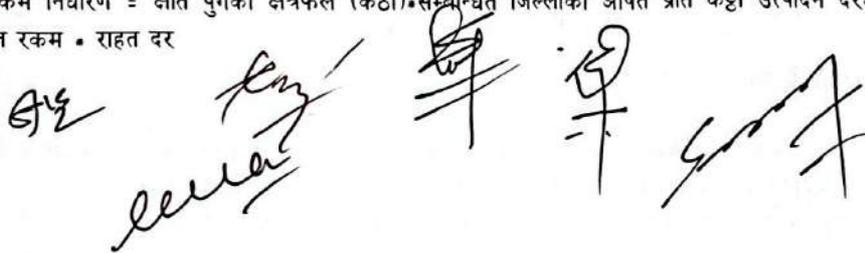
क्र. स.	जि. ल्ला	स्थानीय तह	वाछा वा छी	गाई/ गोरु	पाठा पाठी	वाखा/ भेडा	पाडा पाडी	भैंसी/ रागा	सुंगुर/ बुंगुर	होस / टर्कि / कुखुरा	माछा (केजी)	माछा भुरा	घाँसखेती तर्फ (क्षेत्रफल/ कठ्ठा)	क्षतिको अनुमानित मूल्य रकम रु.
	सिन्धुली	दुधौली नगरपालिका		३							८६०			९१००००
	रामेछाप	उमाकुण्ड गाउँपालिका				१								२००००
	काभ्रे	मण्डनदेउपुर न.पा								२००	६००			१६२०००
		धुलिखेल न.पा				१०					१०			२५००००
		पनौती न.पा						१						१०००००
		रोशी गा.पा-६				६								१२००००
		बनेपा-१३		१										८००००
जम्मा			०	१०		१६०		१०		२००	६१०			७१२०००
जम्मा क्षति			०	४		१७		१		२००	१४७०			१६४२०००

बि.पि. *[Handwritten signatures]*

अनुसुची १५: वेमौसमी वर्षाको कारण धानवालीमा क्षति पुगेका किसानलाई राहत उपलब्ध गराउने मापदण्ड, २०७८

किसानको वर्ग	क्षतिको स्तर								कैफियत
	पूर्ण क्षति (१०० प्रतिशत)		६०-८० प्रतिशत सम्म-		६०-४० प्रतिशत सम्म		४०-३० प्रतिशत सम्म-		
	राहत प्रतिशत	राहत रकम	राहत दर	राहत रकम	राहत दर	राहत रकम	राहत दर	राहत रकम	
साना किसान	६५		६०		४०		३५		
मध्यम किसान	३०		३०		३०		३०		
ठूला किसान	२०		२०		२०		२०		

नोट: राहत रकम निर्धारण = क्षति पुगेको क्षेत्रफल (कठ) • सम्बन्धित जिल्लाको औषत प्रति कठ उत्पादन दर • प्रति क्वीन्टल औषत उत्पादन लागत रकम • राहत दर

अनुसुची १६: खेत, बारी, पाखाहरूमा पहिरो,डुवान बाट क्षति भएको जग्गाको सुधारको लागि राहत आधार

किसानको वर्ग	खेत, बारी, पाखाहरूमा पहिरो,डुवान वा अन्य कुनै किसिम								कैफियत
	पूर्ण क्षति (१०० प्रतिशत)		६०-८० प्रतिशत सम्म-		६०-४० प्रतिशत सम्म		४०-२० प्रतिशत सम्म-		
	श्रमिक संख्या दर	राहत रकम	श्रमिक संख्या दर	राहत रकम	श्रमिक संख्या दर	राहत रकम	श्रमिक संख्या दर	राहत रकम	
साना किसान	६		५		४		३		
मध्यम किसान	३		२.५		२		१.५		
ठूला किसान	२		१.५		१		०.५		

नोट: राहत रकम निर्धारण = क्षति पुगेको जग्गाको क्षेत्रफल (कठ्ठा) • श्रम विभागले तोकेको कृषि श्रमिक ज्याला दर • श्रमिक संख्या दर

अनुसुची १७ : ICIMOD को अध्ययनबाट प्राप्त विवरण

Ministry of Agriculture and Livestock Development (MoALD) and the International Centre for Integrated Mountain Development (ICIMOD) have been conducting remote sensing-supported rice area estimation since 2020 and producing the rice maps of 21 districts of Terai. Using this information and earth observation data, MoALD, in collaboration with ICIMOD, also conducted flood damage assessment on rice cropland in Madhesh Pradesh.

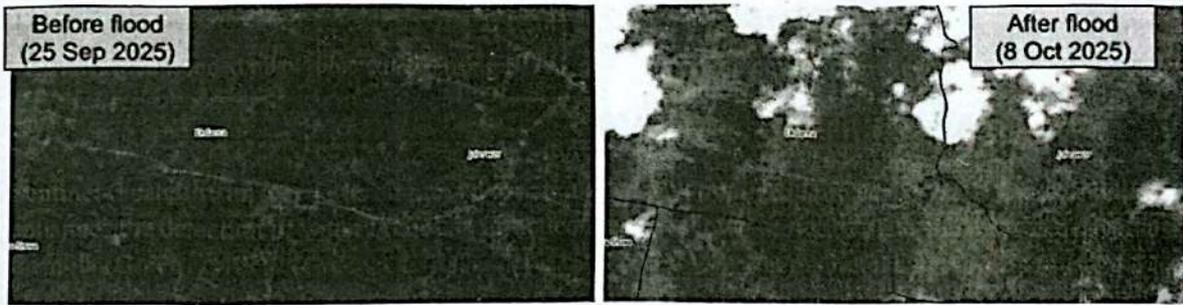

Fig: Sentinel 2 images before flood (25 Sep 2025) and after flood (8 Oct 2025)

Fig: Identified flooded pixel (blue colour) using NDVI, and overlaid in rice area map (yellow colour)

Sentinel-2 satellite imagery was employed to calculate the Normalized Difference Water Index (NDWI), which enhances the detection of water bodies and flooded areas as shown in fig..... The NDWI was derived using the formula $(Green - NIR) / (Green + NIR)$, where Green corresponds to Band 3 and NIR

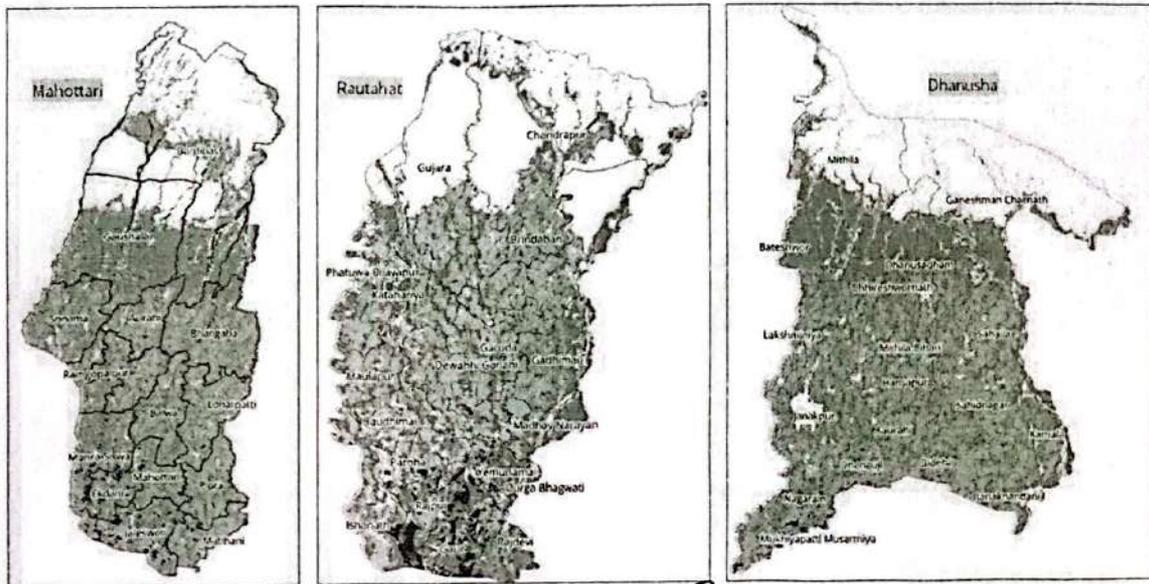
[Handwritten signatures and marks]

to Band 8 of Sentinel-2. Additionally, daily mean precipitation data from the GPM IMERG Late Run product were analysed for the period of October 3–9, 2025, to correlate rainfall with observed flooding, along with the data from the Department of Hydrology and Meteorology (DHM) of Nepal. The collaboration between the Ministry of Agriculture and Livestock Development (MoALD) and the International Centre for Integrated Mountain Development (ICIMOD) facilitated the application of these remote sensing techniques to map and monitor flood-affected rice areas.

The earth observation-based analysis was carried out in 4 major affected districts of Madhesh province: Parsa, Rautahat, Mahottari and Dhanusa. These 4 districts are the major rice production districts of Nepal. These analyses provided a preliminary estimate of the rice area impacted by the flood, as shown in the table, offering a valuable basis for rapid assessment and response.

District	Flooded rice area
Mahottari	1524.32
Rautahat	2539.81
Dhanusa	433.05
Parsa	1162.74

This analysis revealed significant flooding in rice-producing regions of Madhesh Province during the observed period. The NDWI maps clearly highlighted extensive surface water in areas typically under rice cultivation, indicating potential submergence of cropland. The precipitation data showed high rainfall rates, which aligned spatially and temporally with the flood-affected zones identified through Sentinel-2 imagery.

Handwritten signatures and initials are present below the maps, including a large signature on the left and several smaller ones to the right.

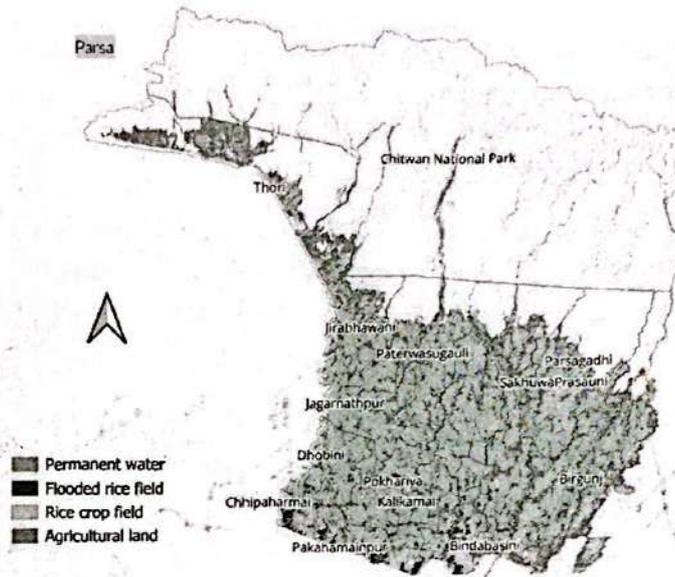
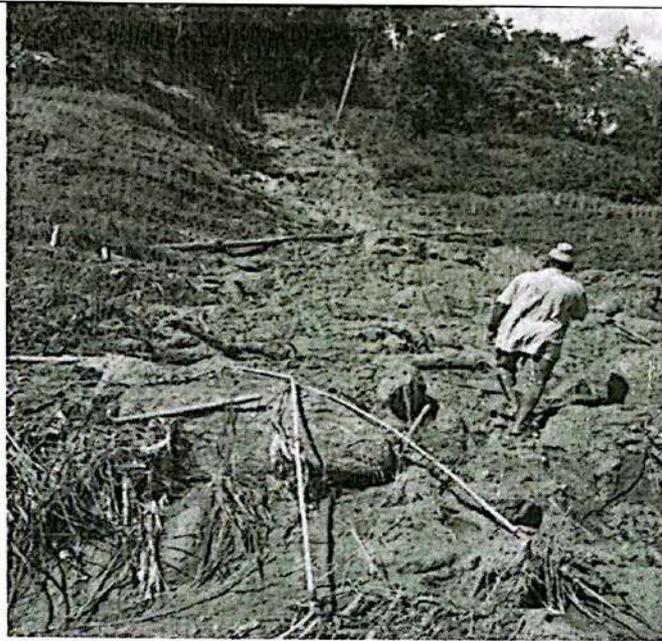

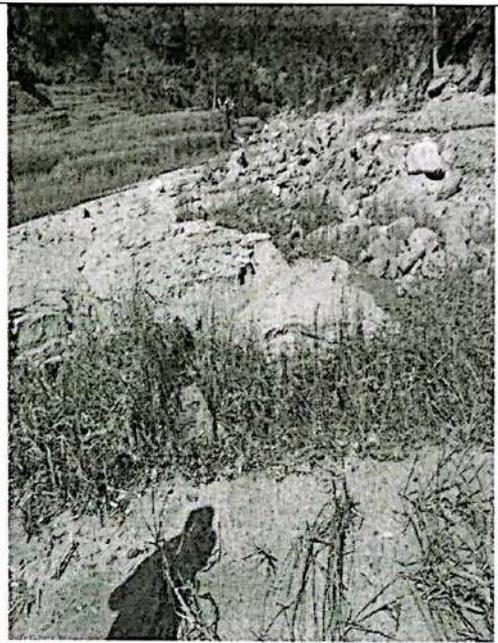
Fig: NDWI-based flooded rice area map of Rautahat, Mahottari, Dhanusha and Parsa districts

Handwritten signatures and initials in black ink, including 'AT' and several illegible signatures.

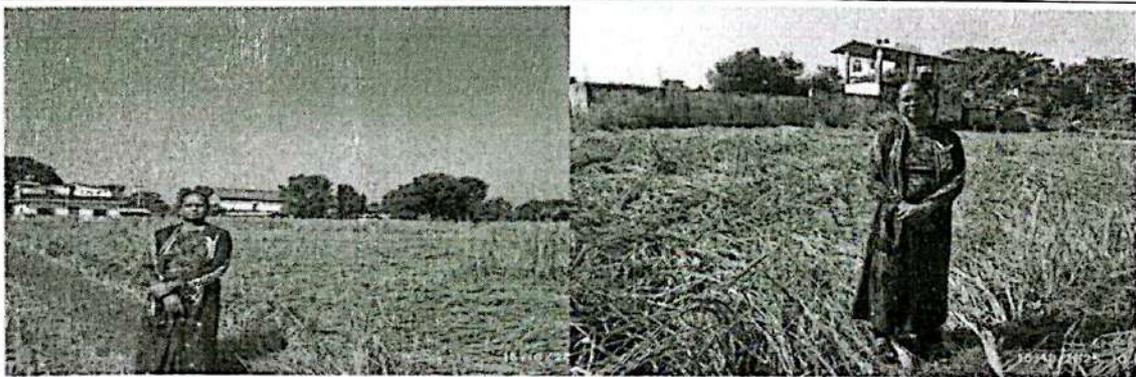
अनुसूची नं. १८: विभिन्न जिल्लाहरूबाट प्राप्त क्षतिका केही तस्वीरहरू

चित्र नं: ३ ईलाम, देउमाई नगरपालिकामा बगरमा परिणत भएको धान खेती

चित्र नं: ४ ईलाम, देउमाई नगरपालिका भल बाढीले लगेको धान खेती

कावासोती न.पा-३, लौखानीमा वर्षाका कारण १० कठ्ठा क्षेत्रफलको धान लडेर क्षती भएको अवस्था

Handwritten signatures and text in Nepali script, likely representing the names of the individuals or organizations involved in the survey or reporting.

आरुघाट ३, गोरखामा प्लाष्टिक टनेल सहित वोट भाचिएको		आरुघाट ३, गोरखामा सुन्तला तथा टमाटरको बोटमा भएको क्षति (वोट भाचिएको)	

